

IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU AKCIONOG PLANA NACIONALNE STRATEGIJE CIRKULARNE TRANZICIJE DO 2030. GODINE, ZA 2024. GODINU

Ministarstvo ekonomskog razvoja
Podgorica, jun 2025. godine

Sadržaj

I UVOD	2
1.1. Realizovane aktivnosti u 2024. godini	2
1. 2. Najvažniji ostvareni rezultati i pregled stepena realizacije aktivnosti po strateškim ciljevima	4
Strateški cilj 1	4
Strateški cilj 2	4
Strateški cilj 3	5
Strateški cilj 4	6
Strateški cilj 5	6
Strateški cilj 6	7
1.3. Nerealizovane aktivnosti u 2024. godini	8
II FINANSIJSKA ANALIZA REALIZOVANIH AKTIVNOSTI TOKOM 2024. GODINE	9
III INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA	11
3.1. Opšti pregled	11
3.2. Napredak u ostvarivanju ciljeva	13
Strateški cilj 2: Unaprijeđene društvene, ekološke i ekonomske funkcije šuma i njihova otpornost na negativne uticaje klimatskih promjena, ruralni razvoj i bioekonomija	14
Strateški cilj 3: Održivo korišćenje prostora i svih resursa u izgradnji objekata	14
Strateški cilj 4: Unaprijeđen razvoj turizma na principima održivog razvoja	14
Strateški cilj 5: Unaprijeđena konkurentnost privrede kroz diversifikaciju, inovacije i povećanje resursne efikasnosti	15
Strateški cilj 6: Stvoreno podsticajno okruženje za cirkularnu tranziciju	16
3.3. Izazovi za realizaciju AP 2023-2024.	16
VI TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE	17
V PREPORUKE I ZAKLJUČCI	55

I UVOD

Shodno Planu rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu, pokrenut je proces izrade Izveštaja o implementaciji Akcionog plana 2023–2024. Nacionalne strategije cirkularne tranzicije do 2030., za 2024. godinu (u daljem tekstu: AP za 2024). Članovi i članice Radne grupe za podsticaj zelene tranzicije (Rješenje br. 004-305/22-14524/1 od 26.12.2022. godine i izmjena Rješenjem br. 004-305/23-4988/1 od 27.07.2023.) su u periodu od 19. marta do 10. maja 2025. godine dostavljali inpute u pisanom obliku ili putem direktne komunikacije.

Podsjećanja radi Nacionalna Strategija cirkularne tranzicije do 2030. godine (u daljem tekstu Strategija), s Akcionim planom za 2023. i 2024. godinu (u daljem tekstu Akcioni plan), usvojena je na sjednici Vlade Crne Gore 22. decembra 2022. godine. Strategija je usklađena sa svim prioritetima i ciljevima krovnih strateških dokumenata Crne Gore, kao i sa ostalim relevantnim strateškim dokumentima, čime se izbjeglo preklapanje aktivnosti i nekoherentnost sa drugim oblastima.

Prioriteti u sprovođenju Nacionalne Strategije cirkularne tranzicije do 2030. ogledaju se u sledećem:

- ◆ Povećanje konkurentnosti crnogorske ekonomije i postizanje održivog rasta;
- ◆ Podsticanje cirkularne tranzicije ključnih ekonomskih sektora;
- ◆ Dugoročni oporavak i jačanje otpornosti na buduće krize;
- ◆ Prilika da se ostvari ustavno opredjeljenje Crne Gore kao ekološke države u praksi;
- ◆ Ambicija da sinergetskim djelovanjem cirkularna i zelena ekonomija zažive kao način privređivanja i svakodnevnog življenja;
- ◆ Otvaranje novih – zelenih radnih mjesta koja podstiču razvoj lokalne zajednice;
- ◆ Očuvanje prirodnih resursa ;
- ◆ Poštovanje standarda zaštite životne sredine odnosno primjena koncepta cirkularne ekonomije u svim fazama poslovanja;
- ◆ Transformacija dosadašnjeg načina razmišljanja i poslovanja;
- ◆ Odgovor Crne Gore na međunarodne zahtjeve.

Sprovođenje Strategije i godišnjih akcionih planova odlikuje multisektorski i višedimenzionalan pristup, koji zahtijeva integraciju različitih mehanizama i princip unaprijed definisane podjele nadležnosti resorno odgovornih institucija u implementaciji politike. Upravljanje realizacijom aktivnosti podrazumijeva punu posvećenost Ministarstva ekonomskog razvoja, efikasnu i efektivnu saradnju sa svim resornim institucijama javnog i privatnog sektora, od nacionalnog do lokalnog nivoa, uz saradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama.

Predmetni Izveštaj predstavlja analizu ostvarenih strateških ciljeva, mjera i aktivnosti u 2024. godini, pripremljenih na osnovu inputa svih nadležnih institucija i aktera koji su prepoznati Akcionim planom.

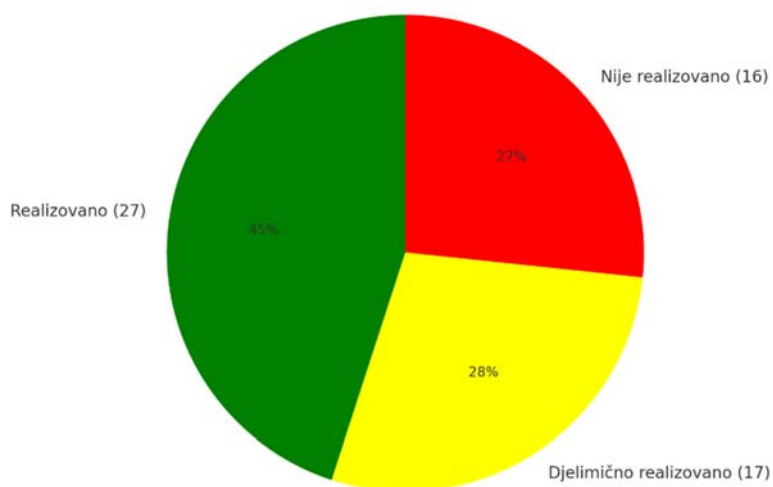
1.1. Realizovane aktivnosti u 2024. godini

Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana 2023-2024. Nacionalne Strategije cirkularne tranzicije do 2030. godine, za 2024. godinu, predstavlja analizu ostvarenih operativnih ciljeva, mjera i aktivnosti definisanih godišnjim Akcionim planom, što ujedno predstavlja i drugu godinu praćenja samog strateškog dokumenta. Ministarstvo ekonomskog razvoja kao koordinator navedenog strateškog dokumenta kontinuirano je pratilo realizaciju mjera i aktivnosti na unapređenju razvoja politike cirkularne tranzicije.

Na osnovu analize pristiglih inputa za 2024. godinu, utvrđeno je da je od ukupno **60 aktivnosti** u okviru šest strateških ciljeva realizovano **27 aktivnosti**, što čini **45%**, **djelimično** realizovano **16 aktivnosti**, odnosno **27%**, a da nije realizovano **17 aktivnosti**, što predstavlja **28%**.

Najveći stepen realizacije ostvaren je u okviru strateškog cilja 5 (73%) , dok je najveći stepen nerealizovanih aktivnosti zabilježen u okviru strateškog cilja 2 (75%).

Stepen realizacije AP 2023-2024

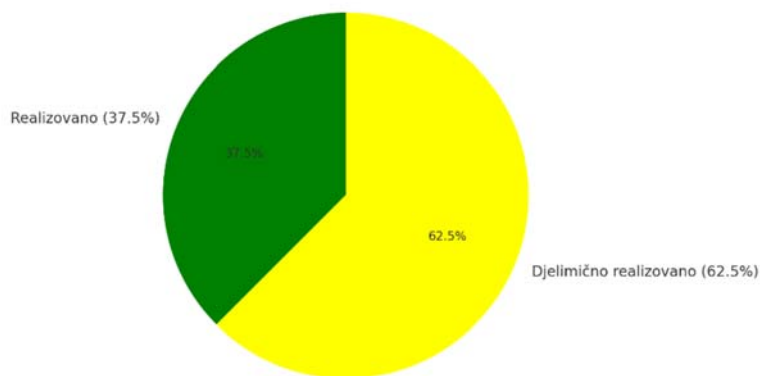

Grafik 1. Stepen realizacije AP 2023-2024

1. 2. Najvažniji ostvareni rezultati i pregled stepena realizacije aktivnosti po strateškim ciljevima

Strateški cilj 1

U okviru Strateškog cilja 1 - *Unaprijeđena stabilna ponuda bezbjedne hrane u skladu sa principima cirkularne ekonomije* od 8 aktivnosti, realizovane su tri (37,5%) i pet su djelimično realizovane (62,5%).

Grafik 2 – Stepen realizacije aktivnosti u okviru Strateškog cilja 1

Status realizovanih odnosno djelimično realizovanih aktivnosti reflektuje činjenicu da se veliki broj aktivnosti u ovoj oblasti sprovodi kontinuirano. Takođe, dodatno naglašava značaj Agrobudžeta Crne Gore, kako u dijelu konkretne podrške poljoprivrednim proizvođačima, tako i u kreiranju razvojne politike, s obzirom na to da se Agrobudžet usklađuje sa politikama i praksom Evropske unije, čime se programske mjere na nacionalnom nivou usmjeravaju ka održivom razvoju poljoprivrede.

Iako nije direktno vezano za mjere u okviru ovog strateškog cilja, važno je istaći veliki broj inicijativa tokom 2024. godine koji su se odnosili na kompostiranje, a koje doprinose realizaciji operativnog cilja 1 koji se odnosi na unapređenje organske poljoprivrede. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je tokom oktobra 2024. godine raspisalo Javni konkurs za finansiranje projekata u vezi kućnog kompostiranja otpada. Konkurs je imao za cilj podršku projektima koji doprinose smanjenju količine biorazgradivog otpada iz domaćinstava koji se odlaže na deponijama, a prioritet je bio uspostavljanje kućnog kompostiranja otpada i korišćenje dobijenog komposta kao kvalitetnog đubriva za okućnice. U okviru ove teme, značajno je istaći aktivnosti Zero Waste Montenegro u okviru dva projekta usmjerena na uvođenje kompostiranja, nabavku opreme za domaćinstva i uvezivanje sa urbanim baštama.

Strateški cilj 2

Na osnovu dostavljenih inputa za sve četiri aktivnosti u okviru Strateškog cilja 2 - *Unaprijeđene društvene, ekološke i ekonomske funkcije šuma i njihova otpornost na negativne uticaje klimatskih promjena, ruralni razvoj i bioekonomija* zaključak je da je samo jedna aktivnost realizovana (25%), dok preostale tri nisu još uvijek realizovane (75%), a rok za realizaciju pomjeren za naredni programski period od 2025-2026. godine.

Grafik 3 – Stepen realizacije aktivnosti u okviru Strateškog cilja 2

Ohrabrujuća činjenica je da su aktivnosti na realizaciji tri aktivnosti u toku. Potrebno je posebno istaći činjenicu da je projekat Druge nacionalne inventure šuma odobren odnosno da će realizacija projektnih aktivnosti započeti tokom 2025. godine.

Strateški cilj 3

U okviru Strateškog cilja 3 - *Održivo korišćenje prostora i svih resursa u izgradnji objekata*, od četiri aktivnosti, dvije aktivnosti (50%) su realizovane, dok je jedna aktivnost, koja se odnosi na donošenje Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine (PPCG), djelimično realizovana (25%), a jedna, koja se odnosi na izradu i usvajanje Programa razvoja građevinarstva sa principima cirkularne ekonomije, nije realizovana (25%).

Grafik 4 – Stepen realizacije aktivnosti u okviru Strateškog cilja 3

Ohrabruje činjenica da su aktivnosti na finalizaciji PPCG-a u toku, te da se usvajanje ovog važnog dokumenta očekuje tokom 2025. godine. Takođe, tokom 2023. godine je rađeno na izradi Programa razvoja građevinarstva sa principima cirkularne ekonomije, te se očekuje da stepen realizacije u okviru ovog Strateškog cilja bude na nivou 100% tokom 2025. godine. Sa druge strane, potrebno je imati u vidu da se aktivnosti u okviru ovog Strateškog cilja uglavnom odnose na uspostavljanje strateškog i zakonodavnog okvira, te da se suština uvođenja cirkularne ekonomije u sektor građevinarstva ogleda u kontekstu veze sa aktivnostima u okviru Strateškog cilja 5 (energetska efikasnost) i Strateškog cilja 6 odnosno aktivnosti 6.18 koja se odnosi na uspostavljanje sistema upravljanja građevinskim otpadom.

Strateški cilj 4

U okviru Strateškog cilja 4 - *Unaprijeđen razvoj turizma na principima održivog razvoja*, od 9 aktivnosti, 5 aktivnosti su realizovane (55.5%), a 4 je djelimično realizovano (44.5%).

Grafik 5 – Stepen realizacije aktivnosti u okviru Strateškog cilja 4

Realizacija tri mjere u okviru ovog strateškog cilja direktno zavisi od donošenja Zakona o turizmu koji je, usljed rekonstrukcije Vlade u julu 2024. godine, vraćen iz skupštinske procedure resornom Ministarstvu. Takođe, značajno je istaći da je tokom 2024. godine Nacionalna turistička organizacija Crne Gore (NTO) po prvi put uvela oznaku kvaliteta „Montenegro Quality” (MQ), kao i da je NVO Zero Waste Montenegro sprovela aktivnosti na uvođenju Zero waste business sertifikaciji koja je zasnovana na zvaničnoj Zero Waste metodologiji, utvrđene od strane Zero Waste Europe.

Strateški cilj 5

U okviru Strateškog cilja 5 *Unaprijeđena konkurentnost privrede kroz diversifikaciju, inovacije i povećanje resursne efikasnosti*, od 15 aktivnosti, realizovano je 11 aktivnosti (73%), djelimično realizovano je 2 aktivnosti (13%) i 2 nisu realizovane (13%).

Grafik 6 – Stepen realizacije aktivnosti u okviru Strateškog cilja 5

Uprkos izazovima, institucije su u okviru realizacije Strateškog cilja 5 pokazale značajan stepen posvećenosti ciljevima zelene tranzicije. Kroz različite programske linije i instrumente podrške, evidentno je značajno finansijsko opredjeljenje, posebno imajući u obzir da su kroz samo četiri ključne programske mjere u 2023. i 2024. godini, institucije alocirale više od 4 miliona eura direktne podrške za inovacije, energetska efikasnost i digitalizaciju MSP. Iako određene aktivnosti nisu realizovane u punom kapacitetu (npr. klimatska strategija, zelene javne nabavke), institucije su pokrenule neophodne procese (npr. angažman konsultanata, javni pozivi, novi programi) što ukazuje na strateški kontinuitet.

Strateški cilj 6

U okviru Strateškog cilja 6 - *Stvoreno podsticajno okruženje za cirkularnu tranziciju*, od 20 aktivnosti u okviru 3 operativna cilja, realizovano je 5 aktivnosti (25%), djelimično realizovane 5 aktivnosti (25%), dok je nerealizovanih 10 aktivnosti odnosno 50%.

Grafik 7 – Stepen realizacije aktivnosti u okviru Strateškog cilja 6

U okviru operativnog cilja 1, Jačati kapacitete za primjenu koncepta cirkularne ekonomije i promovirati koncept na svim nivoima, stepen realizacije je uglavnom djelimično realizovano iz razloga što se radi o aktivnostima koje se kontinuirano sprovode od strane velikog broja nadležnih institucija i organizacija. Ono što je evidentno jeste nedostatak koordinacije i sinergije u realizaciji edukativnih aktivnosti.

U okviru operativnog cilja 2, koji se odnosi na unaprjeđenje upravljanja otpadom primjenom koncepta cirkularne ekonomije, djelimično su realizovane dvije aktivnosti, dok devet nije realizovano.

Imajući u vidu da je Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG“ broj 34/24) stupio na snagu 20. aprila 2024. godine, važno je istaći da je do kraja 2024. godine donešeno osamnaest podzakonskih akata.

Takođe, u izvještajnom periodu su realizovane zapažene inicijative i aktivnosti u ovoj oblasti i od strane civilnog sektora i međunarodnih organizacija. Naime, Unija mladih preduzetnika Crne Gore je kroz projekat „Održive kreativne industrije“ koji je podržan kroz program Evropske komisije, uspostavila Kreativni hub za mlade u Crnoj Gori koji spaja umjetnost, preduzetništvo i održivi razvoj. Povezanost sa Akcionim planom se ogleda u vezi sa aktivnostima 6.16. i 6.17 s obzirom na to da se radi o prostoru gdje se može odložiti korišćeni tekstil koji će kasnije biti korišćen za izradu novih predmeta, a Hub organizuje i kurseve šivenja, akcije poput izrade cegera ili jastuka za azil za životinje i sl. U vezi sa bavedene dvije mjere je važno istaći da je u toku izrada Plana prevencije otpada od strane MERS. Takođe, Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (GIZ) je tokom 2024. godine organizovalo tri radionice na temu produžene odgovornosti proizvođača (EPR), namijenjene privatnom sektoru, institucijama i komunalnim preduzećima i lokalnim samoupravama. Podržali su i izradu podzakonskih akata na temu EPR-a, a pripremljen je i Vodič/Toolbox za EPR koji sadrži uvodne informacije, pojmovnik, metodologiju obračuna naknada itd. što predstavlja odličnu osnovu za realizaciju aktivnosti 6.9-6.12. Akcionog plana.

Dvije aktivnosti u okviru Operativnog cilja 3 koji se odnosi na unapređenje mehanizma koordinacije za sprovođenje koncepta cirkularne ekonomije su realizovane ali prostora za dalje unapređenje ima, posebno u kontekstu jačanja kapaciteta Radne grupe ili drugog tijela nadležnog za koordinaciju i praćenje sprovođenja koncepta cirkularne ekonomije.

1.3. Nerealizovane aktivnosti u 2024. godini

Najčešći razlozi zbog kojih određene aktivnosti nijesu realizovane u planiranom roku su:

- Kašnjenje u usvajanju zakonskih i strateških dokumenata, koji su predstavljali preduslov za sprovođenje pojedinih aktivnosti iz Akcionog plana. Naime, rekonstrukcija Vlade u julu 2024. godine je uticala na dinamiku donošenja Zakona o turizmu, kao i Strategije šumarstva. Sa druge strane, iako je Zakon o upravljanju otpadom donijet u aprilu 2024. godine, zbog kratkog roka do kraja godine nije bilo moguće donijeti sve predviđene podzakonske akte.
- Rekonstrukcija Vlade je uticala i na dinamiku realizacije određenih projekata, prvenstveno zbog proceduralnih zastoja u donošenju odluka, usvajanju projektne dokumentacije i odobravanju aktivnosti od strane nadležnih institucija. Ovi faktori su doveli do odlaganja početka ili nastavka realizacije planiranih aktivnosti u okviru Akcionog plana.
- Nedostatak finansijskih sredstava i ljudskih kapaciteta za sprovođenje pojedinih aktivnosti, naročito onih koje podrazumevaju izradu studijskih programa, tehničkih analiza i uspostavljanje novih sistema i mehanizama.

II FINANSIJSKA ANALIZA REALIZOVANIH AKTIVNOSTI TOKOM 2024. GODINE

Analizom izvještaja o sprovođenju Akcionog plana za 2024. godinu, zaključak je da je tokom 2024. godine opredijeljeno ukupno 29,957,964.73 € za realizaciju aktivnosti predviđenih u okviru svih šest strateških ciljeva.

Kada se detaljnije analizira raspodjela sredstava po strateškim ciljevima, primjećuje se da su za strateški cilj 1 opredijeljena sredstva u iznosu od 2,121,788.40 €, uglavnom kroz Agrobudžet za 2024. godinu, što predstavlja značajnu finansijsku osnovu za realizaciju planiranih mjera u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Za strateški cilj 2 nisu bila direktno opredijeljena sredstva u 2024. godini, ali su stvoreni institucionalni i tehnički preduslovi za realizaciju projekta inventara šuma, čiji je početak planiran za 2025. godinu, sa procijenjenom vrijednošću od 2,000,000 €.

U okviru Strateških ciljeva 3 i 4, aktivnosti su se uglavnom odnosile na izradu zakonodavnog i strateškog okvira, za koje nisu bila potrebna značajnija finansijska sredstva. Ipak, za izradu Prostornog plana opredijeljeno je 150,000 €, dok je za dodatne aktivnosti u okviru cilja 4 planirano 105,000 €.

Za Strateški cilj 5 opredijeljena su sredstva u ukupnom iznosu od 27,681,176.33 €, a izvori finansiranja uključuju: donacije Evropske unije, nacionalno sufinansiranje, budžetska sredstva, sredstva iz međunarodnih i bilateralnih projekata, kao i doprinos privatnog sektora. Ova sredstva dominantno se odnose na programe energetske efikasnosti i investicije u održivost MSP.

Za Strateški cilj 6, zbog uključivanja promotivnih aktivnosti i edukacije unutar šireg spektra projekata i aktivnosti različitih institucija, nije bilo moguće precizno kvantifikovati ukupno opredijeljena sredstva.

Grafik 8 – Raspodjela sredstava po strateškim ciljevima za 2024. godinu

Prikaz raspodjele planiranih i realizovanih sredstava po strateškim ciljevima za 2024. godinu ukazuje na značajnu finansijsku koncentraciju u okviru Strateškog cilja 5, uz ostvarenje visokog stepena realizacije. Kod ostalih ciljeva vidljivo je odstupanje između planiranih i realizovanih iznosa, što upućuje na potrebu za dodatnim jačanjem mehanizama implementacije i mobilizacije finansijskih resursa.

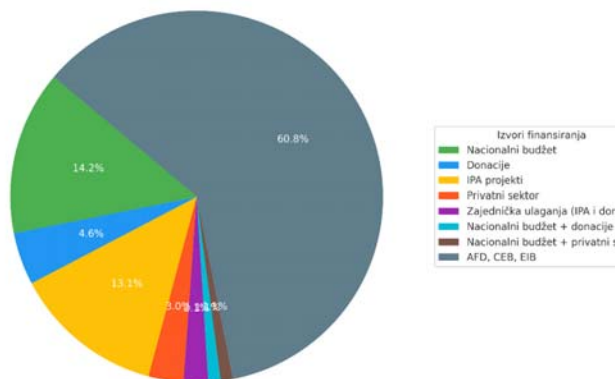

Grafik 9 – Planirana i realizovana sredstva po strateškim ciljevima za 2024. godinu

Kada se analizira struktura izvora finansiranja mjera iz Akcionog plana, zaključak je da je struktura raznovrsna. Pored značajne podrške međunarodnih partnera – kroz IPA projekte, bilateralne donacije i sredstva međunarodnih finansijskih institucija (AFD, CEB, EIB), posebno se izdvaja uloga nacionalnog budžeta, koji je obezbijedio stabilnu osnovu za sprovođenje ključnih mjera i aktivnosti u gotovo svim strateškim oblastima.

Zajednička ulaganja javnog i privatnog sektora, kao i kombinovani modeli finansiranja (budžet + donacije / IPA), dodatno potvrđuju jačanje sistemskog pristupa u obezbjeđivanju sredstava. Ovakva finansijska konstrukcija predstavlja dobar model za dalju praksu u narednim godinama implementacije Strategije.

Raspodjela planiranih sredstava po izvorima finansiranja za 2024. godinu

Grafik 10 – Izvori finansiranja AP 2024.

III INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

3.1. Opšti pregled

Realizacija operativnih ciljeva u okviru šest strateških ciljeva tokom 2023. i 2024. godine pokazuje vidljiv napredak u više oblasti, uz ostvarene rezultate u broju podržanih korisnika, rast ekološki orijentisanih inicijativa, izradu ključnih strateških dokumenata i promociju cirkularne ekonomije kroz širok spektar aktivnosti na lokalnom i nacionalnom nivou.

Međutim, u pojedinim oblastima zabilježena je ograničena realizacija planiranih aktivnosti, najčešće usljed nedostatka normativnih pretpostavki i odlaganja sistemskih rješenja, zbog čega je u narednom periodu neophodno dodatno intenzivirati sprovođenje reformskih mjera i jačanje institucionalnih kapaciteta, kako bi se obezbijedila dosljedna i koordinisana primjena cirkularnih principa u praksi.

Tabelarni pregled indikatora učinka po strateškim ciljevima i ostvarenost u 2024.:

STRATEŠKI CILJ 1 UNAPRIJEĐENA STABILNA PONUDE BEZBJEDNE HRANE U SKLADU SA PRINCIPIMA CIRKULARNE EKONOMIJE			
Operativni cilj 1 Unapređenje organske proizvodnje			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Broj sertifikovanih organskih proizvođača	446 u 2021. godini (MONSTAT)	401	8.517
Sertifikovana površina organskih usjeva (u toku konverzije i potpuno konvertovana) i proizvodnja sa potpuno sertifikovane površine (MONSTAT)¹	1,3%	1,6%	Nema podataka
Sertifikovana organska stoka (MONSTAT)	2669 (MONSTAT)	3%	5%
Operativni cilj 2 Unapređenje tehnoloških procesa			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Broj proizvođača koji su uveli inovacije u tehnološki proces (MPŠV)²		17	20
Operativni cilj 3 Održivo upravljanje akvakulturom			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Uzgoj prema principima CE % (MPŠV)	60%	70%	80% ³
STRATEŠKI CILJ 2 UNAPRIJEĐENE DRUŠTVENE, EKOLOŠKE I EKONOMSKE FUNKCIJE ŠUMA I NJIHOVA OTPORNOST NA NEGATIVNE UTICAJE KLIMATSKIH PROMJENA, RURALNI RAZVOJ I BIOEKONOMIJA			
Operativni cilj 1 Unaprijediti poznavanje stepena razvoja, implementacije i spremnosti politika i sektorskih strateških dokumenata			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Definisane smjernice za razvoj šumarstva u kontekstu cirkularne ekonomije	0	Nacrt Smjernica	Objavljene Smjernice
STRATEŠKI CILJ 3 ODRŽIVO KORIŠĆENJE PROSTORA I SVIH RESURSA U IZGRADNJI OBJEKATA			
Operativni cilj 1 Unapređenje oblasti građevinarstva i prostornog planiranja u skladu sa principima cirkularne ekonomije			

¹ Izvor: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, <https://monstat.org/cg/> i MPŠV, 2023

² Podaci MPŠV

³ Ne postoji kontinuitet u praćenju i proizvodnji podataka.

Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo poslednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Broj svih realizovanih zahtjeva (podnijetih i riješenih) ⁴ kroz online državni informacijski sistem za oblast prostornog planiranja i izgradnje objekata		5000	Nema podataka
Broj donijetih planskih dokumenata ⁵		10	Nema podataka
STRATEŠKI CILJ 4 UNAPRIJEĐEN RAZVOJ TURIZMA NA PRINCIPIMA ODRŽIVOG RAZVOJA			
Operativni cilj 1 Uvedene „zelene“ (ekološki prihvatljive) vrste smještaja			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo poslednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Broj dodijeljenih kredita/investicije za izgradnju novih i rekonstrukciju, adaptaciju, opremanje postojećih hotelskih i drugih smještajnih objekata uz podsticanje uvođenja novih ekološki prihvatljivih tehnologija i standarda ⁶		40	/
Broj novih registrovanih smještaja u skladu sa zelenim principima		3	5
Operativni cilj 2 Unapređen razvoja „zelenih vrsta usluga“			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo poslednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Broj dodijeljenih eko oznaka za zelene usluge	14	6 novih	7 novih
Operativni cilj 3 Razvoj posebnih oblika turizma uz implementaciju inovativnih rješenja			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo poslednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Stepen realizacije AP za razvoj ruralnog turizma	0 ⁸	82%	Strategija razvoja ruralnog turizma za programski period nije rađena, te tako ni AP ⁹
Operativni cilj 4 Unaprijeđenje infrastrukture i održivog transporta u službi turizma			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo poslednje zvanično dostupne podatke)	Ciljna vrijednost za 2023.	Ciljna vrijednost za 2024.
Broj (km) uređenih planinskih i biciklističkih staza u okviru Nacionalne mreže planinskih staza	1300 km planinarskih staza i oko 2.500 km biciklističkih staza ¹⁰	20 km planinarskih staza 10 km biciklističkih staza	40 km planinarskih staza 20 km planinarskih staza
Broj registrovanih seoskih domaćinstava obuhvaćenih aplikacijom	3	270	310
STRATEŠKI CILJ 5 UNAPRIJEĐENA KONKURENTNOST PRIVREDE KROZ DIVERSIFIKACIJU, INOVACIJE I POVEĆANJE RESURSNE EFIKASNOSTI			
Operativni cilj 1 Uspostaviti stabilan sistem i razviti mehanizme finansiranja za primjenu poslovnih modela cirkularne ekonomije			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo poslednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Broj podržanih preduzetnika/privrednih društava (MER)	90	150	94
Broj podržanih mladih i žena (MER) - od podržanog broja preduzetnika/privrednih društava	50	100	100
Broj sertifikovanih eksperata LCA (IRF)	0	3	1

⁴ Baza za cijelu Crnu Goru koja se odnosi na broj izdatih UTU, građevinskih dozvola, broj upotrebnih dozvola i odobrenih prijava građenja, dozvole i sl. Nema podataka za 2024.

⁵ Indikator ukazuje na preduslov za investicije, kao i legalizaciju objekata. Nema podataka za 2024. godinu.

⁶ Emisioni standardi koji podrazumijevaju: povećanje energetske efikasnosti, upotrebu obnovljivih izvora energije, toplifikacija, ograničenje upotrebe fosilnih goriva, povećanje zelenih površina, efikasnijeg korišćenja resursa i dr. Početna vrijednost za oba indikatora učinka će biti utvrđena od strane MERT tokom I kvartala 2023. godine.

⁷ U planu kreiranje novog Programa za unapređenje EE u hotelskoj industriji.

⁸ Interni izvještaji MER.

⁹ Urađena nova sveobuhvatnija Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine.

¹⁰ Izvještaj o realizaciji AP Strategije razvoja turizma u CG 2020. godine

SBA score za dimenziju 9 (MER)	3.65	3.70 ¹¹	3.75
Broj preduzeća koja vrše energetske preglede zgrada (MEIR)	11	15	20
STRATEŠKI CILJ 6 STVORENO PODSTICAJNO OKRUŽENJE ZA CIRKULARNU TRANZICIJU			
Operativni cilj 1 Jačati kapacitete za primjenu koncepta cirkularne ekonomije i promovisati koncept na svim nivoima			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Broj (univerzitetskih) edukativnih programa sa uključenom tematikom CE	0	3	0
Broj eko osnovnih škola (Zavod za školstvo)	17	51	20
Broj MSP koje su dobile nagradu za društveno odgovorno poslovanje (PKCG, UPGG i ADP Zid)	9	10	11
Operativni cilj 2 Unaprijediti upravljanje otpadom primjenom koncepta cirkularne ekonomije			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljna vrijednost za 2023.	Ciljna vrijednost za 2024.
Ukupna količina komunalnog otpada pripremljenog za ponovnu upotrebu ili recikliranje od ukupne količine sakupljenog komunalnog otpada (%)¹²	11.52%	15%	3,5% ¹³
Operativni cilj 3 Unaprijeđen mehanizam koordinacije za sprovođenje koncepta CE			
Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljana vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost 2024.
Stepen realizacije AP za CE	0	100%	73%

3.2. Napredak u ostvarivanju ciljeva

Strateški cilj 1: Unaprijeđena stabilna ponude bezbjedne hrane u skladu sa principima cirkularne ekonomije

U okviru i **Operativnog cilja 1**: Unapređenje organske proizvodnje postavljena su **tri indikatora** učinka.

Prema posljednjem dostupnom zvaničnom podatku iz 2023. godine, broj registrovanih proizvođača iznosi 514, što predstavlja povećanje od 68 proizvođača u odnosu na polaznu osnovu iz 2022. godine. Time je ciljna vrijednost za 2023. ispunjena, a ukupni napredak premašio čak i ciljnu vrijednost za 2024. godinu.

Shodno Strateškom planu razvoja organske poljoprivrede 2025-2029, konstatuje se da površine pod organskom poljoprivredom iz godine u godinu lagano rastu ali je njihov udio u ukupno korišćenom poljoprivrednom zemljištu još uvijek veoma nizak (1,6% u 2023, nema podataka za 2024. godinu) i značajno zaostaje za EU prosjekom (10,5%, <https://ec.europa.eu/eurostat/>).

Iz podataka o sertifikovanoj organskoj stoci, živini i pčelama vidi se da je organska stočarska proizvodnja u Crnoj Gori nerazvijena iako je indeks rasta zabilježen kod broja goveda, košnica pčela i koka nosilja, dok se u ostalim kategorijama bilježi konstantan pad.

U okviru **Operativnog cilja 2**: Iako su ostvareni rezultati u nešto manjem obimu od planiranih ciljeva, za 2023. godinu umjesto planiranih 20 korisnika podršku je dobilo 17 korisnika, a tokom 2024. godine umjesto

¹¹ U 2024. godini nije rađen ciklus procjene i ostvarenosti politika razvoja MSP, te tako još uvijek nijesu utvrđeni rezultati. Međutim po rezultatima- Competitiveness Outlook 2024, Crna Gora je ostvarila značajan rezultat u oblasti Cirkularne ekonomije, sa skorom iznad prosjeka u zemljama Zapadnog Balkana- [Western Balkans Competitiveness Outlook 2024: Montenegro | OECD](#)

¹² Navedeni indikator je preuzet iz Izveštaja o sprovođenju Državnog plana za upravljanje otpadom za 2020. godinu koji priprema MEPPU, a u narednom periodu je planiranje usklađivanje metodologije, pa će o ovom indikatoru izveštavati Monstat

¹³ Podatak MONSTAT

30 dobilo je 20 korisnika, potrebno je imati u vidu jasan i pozitivan trend rasta broja proizvođača koji uvode inovacije u svoje proizvodne procese. Dodatno, radi se o mjeri koja se realizuje kontinuirano, pa je očekivan stabilan rast interesovanja i kapaciteta proizvođača da usvajaju inovacije.

Prema indikatorima definisanim za praćenje **Operativnog cilja 3: Organska proizvodnja u akvakulturi u Crnoj Gori** nije relevantno zastupljena i nema kontinuiranog praćenja, iako za to postoje veoma povoljni prirodni uslovi. Ako se analizira način uzgoja školjki, dostignuti standardi uzgoja i njihovog stavljanja na tržište, onda se može zaključiti da upravo školjke imaju taj potencijal da budu prvi organski sertifikovani proizvod akvakulture u Crnoj Gori.¹⁴

Strateški cilj 2: Unaprijeđene društvene, ekološke i ekonomske funkcije šuma i njihova otpornost na negativne uticaje klimatskih promjena, ruralni razvoj i bioekonomija

U okviru **Operativnog cilja 1: Unaprijediti poznavanje stepena razvoja, implementacije i spremnosti politika i sektorskih strateških dokumenta**, definisan je jedan indikator koji je i u potpunosti ispunjen. Objavljivanje nacrtu Strategije šumarstva u januaru 2024. godine, sa jasno definisanim smjernicama razvoja u skladu sa principima cirkularne ekonomije, predstavlja značajan kvalitativni pomak i potvrdu strateškog usmjerenja sektora, dok se u narednom periodu očekuje njegovo dodatno konsolidovanje kroz usvajanje Strategije, novog Zakona o šumama, pripadajućih podzakonskih akata i realizaciju nacionalne inventure šuma kao ključnog elementa za planiranje i praćenje politika u ovoj oblasti.

Strateški cilj 3: Održivo korišćenje prostora i svih resursa u izgradnji objekata

U okviru **Operativnog cilja 1: Unapređenje oblasti građevinarstva i prostornog planiranja u skladu sa principima cirkularne ekonomije**, definisana su **dva indikatora** za praćenje za koje nismo dobili podatke od strane resornog Ministarstva.

U 2024. godini, Ministarstvo je nastavilo rad na izradi Prostornog plana Crne Gore (PPCG). Javna rasprava o Nacrtu PPCG završena je 29. aprila 2024. godine, tokom koje je prispjelo 449 predloga, primjedbi i sugestija. Nakon završetka javne rasprave, pristupilo se izradi izvještaja o sprovedenoj javnoj raspravi, koji je završen početkom avgusta 2024. godine. U toku je finalizacija Plana čije se usvajanje očekuje do kraja 2025. godine.

Iako nema podataka o broju svih realizovanih zahtjeva (podnijetih i riješenih) kroz online državni informacioni sistem za oblast prostornog planiranja i izgradnje objekata, evidentan je porast legalizovanih objekata tokom 2023. godine i 2024. godine.

Strateški cilj 4: Unaprijeđen razvoj turizma na principima održivog razvoja

U okviru **Operativnog cilja 1: Uvedene „zelene“ (ekološki prihvatljive) vrste smještaja i postavljenih dva indikatora** za praćenje imamo podatke koji pokazuju da se planira nastavak i unapređenje daljih aktivnosti u ovoj oblasti.

¹⁴ Strateški plan razvoja organske poljoprivrede za period 2025-2029. godine, MPŠV

Naime, uprkos privremenom vraćanju Predloga zakona iz skupštinske procedure usljed strukturnih promjena Vlade, kroz različite programe — uključujući podršku nabavci opreme velike vrijednosti, program unapređenja energetske efikasnosti u hotelijerstvu i IPA III podršku — realizovane su konkretne mjere podrške za ukupno 40 korisnika, a dodatnih 20 hotela očekuje se da bude obuhvaćeno finansijskim mehanizmima usmjerenim na unapređenje kvaliteta usluga i uvođenje ekološki prihvatljivih standarda u skladu sa prioritetima Strategije razvoja turizma.

Takođe, u okviru **Operativnog cilja 2:** Unapređen razvoja “zelenih vrsta usluga”, vidljiv je pomak. Imajući u vidu da se usvajanje Zakona očekuje tokom 2025. godine, u narednom periodu je neophodno intenzivirati aktivnosti na unapređenju zakonodavnog okvira kao preduslova za realizaciju mjere koja se odnosi na uvođenje novih oznaka kvaliteta. U međuvremenu, krajem 2024. godine ostvaren je napredak kroz uvođenje oznake kvaliteta „Montenegro Quality“ od strane NTO, čime je napravljen prvi institucionalni korak ka identifikaciji i promociji zelenih usluga u turizmu

Za **Operativni cilj 3:** Prema dostupnim informacijama, definisan je **jedan indikator**, koji se tiče stepena realizacije Akcionog plana za razvoj ruralnog turizma u Crnoj Gori za 2023. godinu, koji za taj izvještajni period iznosi 83%, pri čemu je 57% aktivnosti u potpunosti realizovano, 26% djelimično, dok 17% aktivnosti nije realizovano. Ovaj podatak jasno ukazuje da je ciljna vrijednost za 2023. godinu premašena. U 2024. godini nije rađena nova Strategija razvoja ruralnog turizma za predmetni programski period, te tako ni Akcioni plan. Međutim urađena je sveobuhvatnija Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine, o čijoj realizaciji se kontinuirano izvještava.

Indikatori definisani u okviru **Operativnog cilja 4:** Unapređenje infrastrukture i održivog transporta u službi turizma su u potpunosti ispunjeni.

U okviru unapređenja aktivne turističke ponude kroz razvoj planinskih i biciklističkih staza, tokom 2023. godine ostvareni su značajni rezultati – uređeno je više desetina kilometara staza u okviru nacionalne mreže, čime je ciljna vrijednost od 20 km planinskih i 10 km biciklističkih staza za tu godinu u potpunosti ispunjena, dok se za 2024. očekuje dalji rast u pravcu postavljenih ciljeva od 40 km planinskih i 20 km biciklističkih staza. Kada je riječ o seoskim domaćinstvima, broj registrovanih korisnika je u porastu – sa 270 domaćinstava u 2023. na 279 u 2024., što ukazuje na stabilan rast i veliki potencijal za dalji razvoj ruralnog turizma, uz realnu osnovu za dostizanje ciljne vrijednosti od 310 domaćinstava.

Strateški cilj 5: Unaprijeđena konkurentnost privrede kroz diversifikaciju, inovacije i povećanje resursne efikasnosti

U okviru **Operativnog cilja 1:** Uspostaviti stabilan sistem i razviti mehanizme finansiranja za primjenu poslovnih modela cirkularne ekonomije, indikatori za praćenje pokazuju kontinuiran napredak u ovoj oblasti.

Imajući u vidu da proces transformacije privrede sa linearnog na cirkularni model poslovanja zahtijeva vrijeme i posvećenost svih aktera uključenih u proces, postavljeni indikatori su vidljiv pokazatelj afirmativnog pomaka u tom pravcu.

Tokom 2023. i 2024. godine vidljiv je snažan napredak u sprovođenju mjera podrške cirkularnoj tranziciji, kako kroz rast broja podržanih preduzetnika, mladih i žena, tako i kroz značajnu finansijsku realizaciju, dok

su dodatno uspostavljeni ključni mehanizmi, poput metodologije za analizu poslovnih modela, digitalnih alata za donošenje odluka, podrške zelenim investicijama i informativnih platformi, čime se potvrđuje sveobuhvatna i sistemaska podrška tranziciji ka zelenoj, digitalnoj i inkluzivnoj ekonomiji.

Strateški cilj 6: Stvoreno podsticajno okruženje za cirkularnu tranziciju

Kroz indikatore praćenja u okviru **Operativnog cilja 1**, vidimo kontinuiranost i napredak u ovoj oblasti.

Tokom 2023. i 2024. godine ostvaren je vidljiv napredak u podizanju svijesti i promociji cirkularne ekonomije kroz organizaciju preko 40 edukativnih događaja, više obuka, izradu edukativnih materijala, sprovođenje kampanja, hackathona i nagrađivanje domaćih proizvoda žigom „Dobro iz Crne Gore“, čime je obuhvaćen širok spektar ciljnih grupa — od građana i proizvođača do državnih službenika. Iako predmet iz oblasti CE još nije uveden u nastavni plan univerziteta, postavljeni su temelji za dalje aktivnosti u tom pravcu, dok se paralelno bilježi kontinuirani porast broja eko-škola i afirmacija društveno odgovornog poslovanja među MSP, što potvrđuje rastuću institucionalnu i tržišnu podršku zelenoj tranziciji.

S obzirom da se **Operativni cilj 2**: Unaprijediti upravljanje otpadom primjenom koncepta cirkularne ekonomije, temelji na donošenju i uspostavljanju zakonske regulative, a imajući u vidu da je Zakon o upravljanju otpadom donijet tek u aprilu 2024. godine, očekuje se da će tokom 2025. i 2026. godine uslijediti intenzivna realizacija planiranih aktivnosti koje su preduslov za unapređenje sistema upravljanja otpadom, uključujući usvajanje podzakonskih akata, uspostavljanje informacionog sistema i jačanje infrastrukture za selekciju i reciklažu.

Iako je u 2023. godini svega 0,3% komunalnog otpada bilo pripremljeno za ponovnu upotrebu ili reciklažu, novi regulatorni okvir otvara prostor za značajno unapređenje ovog indikatora u narednom periodu, posebno kroz sprovođenje aktivnosti koje su već planirane i normativno predviđene.

Indikator za praćenje realizacije **Operativnog cilja 3**: Unaprijeđen mehanizam koordinacije za sprovođenje koncepta CE, kao i sami Izveštaj konstatuje da je ukupno **73%** aktivnosti iz Akcionog plana za cirkularnu ekonomiju sprovedeno (27 realizovanih i 16 djelimično realizovanih od ukupno 60), pri čemu je dodatni kvalitet postignut kroz izradu procjene potrebnih finansijskih sredstava, kao i vodiča za lokalne mape puta, koji su u finalnoj fazi, što potvrđuje napredak ka sveobuhvatnijem institucionalnom i teritorijalnom pristupu cirkularnoj tranziciji.

3.3. Izazovi za realizaciju AP 2023-2024.

Imajući u vidu kompleksnost i međusektorski karakter cirkularne tranzicije, preporučuje se sprovođenje formativne evaluacije Nacionalne strategije cirkularne tranzicije u 2026. godini. Ova evaluacija bi omogućila sveobuhvatnu procjenu dosadašnjih rezultata, identifikaciju izazova u implementaciji, kao i eventualnu reviziju ciljeva, aktivnosti i institucionalnog okvira u skladu sa novim saznanjima i promjenama. Time bi se obezbijedila pravovremena korekcija pravca, veća efikasnost sprovođenja, kao i povećana relevantnost Strategije u drugom dijelu njenog važenja.

VI TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

**TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE AKCIONOG PLANA
ZA SPROVOĐENJE NACIONALNE STRATEGIJE CIRKULARNE TRANZICIJE DO 2030. ZA PERIOD 2023-2024. GODINE, ZA 2024. GODINU**

STRATEŠKI CILJ 1 UNAPRIJEĐENA STABILNA PONUDE BEZBJEDNE HRANE U SKLADU SA PRINCIPIMA CIRKULARNE EKONOMIJE										
Operativni cilj 1 Unapređenje organske proizvodnje										
Indikator učinka					Početna vrijednost (godina u kojoj imamo poslednje zvanično dostupne podatke)		Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Broj sertifikovanih organskih proizvođača					446 u 2021. godini (MONSTAT)		35 novoprijavljenih 514		50 novoprijavljenih	
Sertifikovana površina organskih usjeva (u toku konverzije i potpuno konvertovana) i proizvodnja sa potpuno sertifikovane površine (MONSTAT)¹⁵							5%		7%	
Sertifikovana organska stoka (MONSTAT)					2669 (MONSTAT)		3%		5%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) AA A A Realizovna aktivnost; A Djelimično realizovana A Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva realizovana u 2024. godini	Sredstva realizovana u 2023. i 2024. godini	Izvor finansiranja ¹⁶	Preporuke za naredni period
1.1. Realizovati mjere podrške iz Agrobudžeta za podsticanje organske proizvodnje	IR: Stepen realizacije mjera iz Agrobudžeta za 2024. Agrobudžet: Početna vrijednost 2022.: 334 korisnika /423,985.98 € Ciljna vrijednost 2023.: 350 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 401 proizvođača / 544,083.31 € Ostvarena vrijednost u 2024. godini : 8.517 korisnika.	MPŠV	2023.	2024.	Realizovana aktivnost	<i>Kontinuirano</i>	740,020.93€ nacionalnih 647,342.54€ IPARD	1,887,469.12 € Nacionalna, IPARD i sredstva Svetske banke koje implementira MPŠV	Agrobudžet Nacionalni budžet IPARD II	Nastavak implementacije aktivnosti planiranih u okviru Agrobudžeta.

¹⁵ Početna vrijednost će biti definisana u saradnji sa Monstatom u I kvartalu 2023. godine

¹⁶ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

	Nacionalne mjere ruralnog razvoja Ostvarena vrijednost u 2024: 5 korisnika (voćarstvo)/ 6,246.05 € 5 korisnika (mehanizacija)/30,441.88 € IPARD II Ostvarena vrijednost u 2024 : 20 korisnika/647,342.54 €							Ukupna sredstva 2023. i 2024. iznose 2,511,195.84 €		
1.2. Povećati obavezni udio (%) domaćih poljoprivrednih proizvoda u ponudi	IR: Postignut dogovor sa prodajnim lancima/ugovor o saradnji Početna vrijednost 2022: Broj postignutih dogovora sa prodajnim lancima/ugovor o saradnji Ciljna vrijednost 2023: Broj postignutih dogovora sa prodajnim lancima/ugovor o saradnji Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 11 Ostvarena vrijednost u 2024. godini:0	MPŠV PKCG	2023.	2024.	Djelimično realizovana	Kontinuirano	Nisu dostavljene informacije	/	PKCG	Tokom 2024. godine kampanja „Snaga je u svima nama“ nastavila je da jača svijest o značaju domaće privrede, pružajući podršku postojećim i budućim preduzetnicima. U periodu jun–oktobar, pod sloganom „Za naš razvoj, Kupujmo naše“, kampanja je promovisala domaće proizvode putem medija i oglašavanja, podstičući građane da biraju lokalno. Nema informacija o postignutim dogovorima sa prodajnim lancima tokom ovog perioda
Operativni cilj 2 Unapređenje tehnoloških procesa										

Indikator učinka				Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)			Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Broj proizvođača koji su uveli inovacije u tehnološki proces (MPŠV)							20		30	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) AA A A Realizovna aktivnost; A Djelimično realizovana A Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024	Sredstva realizovana u 2024	Izvor finansiranja ¹⁷	Preporuke za naredni period
1.3. Podstaci primjenu inovativnih tehnologija i praksi u sektoru poljoprivrede	IR: Broj proizvođača koji je dobio podršku za uvođenje inovacija u proces proizvodnje Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 17 korisnika/112,197.47€ Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 20 korisnika/137,978.66 eur	MPŠV	2023.	2024.	Realizovana	Kontinuirano	300,000€	137,978.66 Ukupno realizovano 2023. i 2024.: 250,176.13 €	Agrobudžet	Agrobudžetska mjera za podršku inovacijama
Operativni cilj 3 Održivo upravljanje akvakulturom										
Indikator učinka			Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)			Ciljana vrijednost 2023.			Ciljana vrijednost 2024.	
Uzgoj prema principima CE % (MPŠV)			60%			70%			80%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) AA A A Realizovna aktivnost; A Djelimično realizovana A Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024.	Sredstva realizovana u 2023. i 2024. godini	Izvor finansiranja ¹⁸	Preporuke za naredni period

¹⁷ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor¹⁸ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

1.4. Unapređenje postojećih uzgajališta (morskih i slatkovodnih)	IR: Broj podržanih uzgajivača za poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture Početna vrijednost 2022: 1 Ciljna vrijednost 2023: 14 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 11 Ostvarena vrijednost u 2024: nema podataka	MPŠV	II Q 2023	IV Q 2023.	Djelimično realizovana	Kontinuirano	65,000.00€	61,340.62 €	Agrobudžet	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede nema podataka o broju uzgajivača koji su dobili sredstva tokom 2024. godine.
1.5. Istraživanje potencijalnih lokacija za uzgoj	IR: Broj lokacija koje su pogodne za uzgoj ¹⁹ Početna vrijednost 2022: 3 Ciljna vrijednost 2023: 3 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 2 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: nema podataka	MPŠV IBM	IIQ 2023.	IVQ 2024.	Djelimično realizovana		35,000€	35,000 €	Agrobudžet	MPŠV nema podataka da li su istraživanja sprovedena tokom 2024. godine. Predlog je da se mjera izostavi u AP 2025-2026.
1.6. Uspostavljena laboratorija za mrijest kamenice i proizvodnju mikro- algi	IR: Operativna laboratorija u IBM-u Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Laboratorija uspostavljena	MPŠV IBM	2019.	IVQ 2023.	Realizovna aktivnost		500,000 ²⁰ €	70,000 €	Interreg IPA CBC Albanija-Italija-Crna Gora Food 4 Health	
1.7. Zaštita geografskog porijekla Bokokotorske mušlje	IR: Proizvod sa oznakom stavljen na tržište Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost u 2024: nema informacija	MPŠV IBM	2021.	IV Q 2024.	Djelimično realizovano	IV Q 2024.	5,000€	2,000 €	Interreg IPA CBC Albanija-Italija-Crna Gora Food 4 Health	Aktivnost nije realizovana zbog kašnjenja u izradi dokumenta interne kontrole udruženja.
1.8. Sertifikacija proizvoda organske akvakulture	IR: Uspostavljena procedura za sertiikovanje organske akvakulture Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0	MPŠV IBM Monteorganica	2021.	IVQ 2024.	Djelimično realizovano	n/a	2,000€	n/a	Interreg IPA CBC Albanija-Italija-Crna Gora	Aktivnost nije realizovana jer se očekuje sprovođenje internih procedura

¹⁹ Studija/izvještaj IBM-a²⁰ Iznos od 500.000 € je iznos koji je bio planiran za uspostavljanje laboratorije u cjelokupnom periodu trajanja projekta 2019-2023.

	Ostvarena vrijednost u 2024: nema informacija									Food 4 Health, FAO AdriaMed projekt	akreditacije kompanije MONTEORGANIC A koja sprovodi program sertifikacije.
STRATEŠKI CILJ 2 UNAPRIJEĐENE DRUŠTVENE, EKOLOŠKE I EKONOMSKE FUNKCIJE ŠUMA I NJIHOVA OTPORNOST NA NEGATIVNE UTICAJE KLIMATSKIH PROMJENA, RURALNI RAZVOJ I BIOEKONOMIJA											
Operativni cilj 1 Unaprijediti poznavanje stepena razvoja, implementacije i spremnosti politika i sektorskih strateških dokumenta											
Indikator učinka		Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)				Ciljna vrijednost za 2023.			Ciljna vrijednost za 2024.		
Definisane smjernice za razvoj šumarstva u kontekstu cirkularne ekonomije		0				Nacrt Smjernica			Objavljene Smjernice		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana; A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023	Sredstva realizovana u 2024.	Izvor finansiranja ²¹	Preporuke za naredni period	
2.1. Analiza postojećih politika i strateških dokumenata u sektoru šumarstva i priprema nultnog stanja u kontekstu politika CE u sektoru šumarstva	IR: Objavljena Analiza Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023. godini: 0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 1 analiza objavljena u okviru Nacrta strategije razvoja šumarstva	MPŠV	2023.	2024.	Realizovana aktivnost		15.000 €	/	Donacije	Nacrt Strategije šumarstva objavljen je u januaru 2024. godine i sadrži smjernice razvoja šumarstva koje je potrebno tretirati kao početno stanje na osnovu kojeg će se pratiti razvoj politika CE.	
2.2. Analiza efekata politika i strateških	IR: Objavljena Analiza Početna vrijednost 2022: 0	MPŠV	2023.	2024.	Nije realizovana	2025.	15.000€	/	Donacije	Navedena aktivnost je predstavljena	

²¹ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

dokumenata drugih sektora i uticaja na implementaciju politika CE	Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0									Nacrtom strategije razvoja šumarstva 2024-2029, kao dio Studije o realnoj primjeni cirkularne (zelene) ekonomije u Crnoj Gori – aspekt šume i korišćenje drveta
2.3. Unapređenje zakonodavnog okvira	IR: Donijet podzakonski akt Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0	MPŠV	2023.	2024.	Nije realizovana	2026.	/	/	Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	Nakon donošenja Zakona o prometu drveta i proizvoda od drveta biće moguće ostvariti ovu aktivnost (IV kvartal 2025. godine)
2.4. Ažurirati inventuru šuma	IR: Objavljeni podaci nacionalne inventure šuma Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0	MPŠV	2023.	2024.	Nije realizovana	2026.	0	2.000.000 €	Donacije	Projekat Druge nacionalne inventure šuma je preliminarno odobren od strane GFC, realizacija bi trebalo da krene u maju mjesecu 2025. godine
STRATEŠKI CILJ 3 ODRŽIVO KORIŠĆENJE PROSTORA I SVIH RESURSA U IZGRADNJI OBJEKATA										
Operativni cilj 1 Unapređenje oblasti građevinarstva i prostornog planiranja u skladu sa principima cirkularne ekonomije										
Indikator učinka			Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)				Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Broj svih realizovanih zahtjeva (podnijetih i riješenih) kroz online državni informacijski sistem za oblast prostornog planiranja i izgradnje objekata							5000		10.000	
Broj donijetih planskih dokumenata							10		20	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana; A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023	Sredstva realizovana u 2024	Izvor finansiranja ²²	Preporuke za naredni period
3.1. Prostornim planom Crne Gore (PPCG) uvesti preventivne mjere za ublažavanje uticaja na klimatske promjene	IR: Donijet PPCG koji uključuje preventivne mjere za klimatske promjene Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Pripremljen Nacrt Prostornog plana Crne Gore. Ostvarena vrijednost u 2024: Završena javna rasprava o Nacrtu PPCG i izvještaj sa javne rasprave.	MPPUIDI	2020.	2023.	Djelimično realizovana	IIQ 2025.	Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	150.000 €	Budžet CG	Pripremljen Predlog Prostornog plana Crne Gore i u procesu je korekcija u skladu sa primjedbama Savjeta za reviziju, institucija i opština. Nakon izvršene korekcije nastaviće se aktivnosti u skladu sa Zakonom o uređenju prostora.
3.2. Unaprijeđenje zakonodavnog i poslovnog okvira u kontekstu jačanja kontrolnih mehanizama/inspekcijских službi u procesu izgradnje objekata	IR: Donijet Zakon kojim se uređuju oblasti planiranja prostora i izgradnje objekata Početna vrijednost 2022: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 1 Pripremljen Predlog Zakona o izgradnji objekata Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 2	MPPUIDI	2022.	IIQ 2023.	Realizovano		Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	/		Vlada je u decembru 2024. godine utvrdila Zakon o izgradnji objekata i Zakon o uređenju prostora. Skupština je usvojila oba zakona u februaru 2025. godine i objavljena su u „Službenom listu Crne Gore“, broj 19/2025 od 4. marta 2025. godine, a stupili su na snagu 5.

²² A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

										marta 2025. godine. Zakonima se ponovo uvodi građevinska dozvola, decentralizacija i jasno definisane nadležnosti, kao i plan za jačanje inspekcijskog nadzora
3.3. Uvođenje obavezne kontrole održavanja objekata u novi zakon o planiranju prostora i izgradnje objekata	IR: Donijet Zakon kojim se uređuju oblasti planiranja prostora i izgradnje objekata Početna vrijednost 2022: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1 Pripremljen Predlog Zakona o izgradnji objekata Ostvarena vrijednost u 2024: 1 Usvojen Zakon o izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore“, br. 19/25)	MPPUIDI	2022.	IIQ 2023.	Realizovano	IVQ 2024. godine	Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	/		Zakon o izgradnji objekata („Službeni list Crne Gore“ broj 19/25 sadrži relevantne odredbe koje se odnose na održavanje objekata (članovi 108 i 109).
3.4. Izrada i usklađivanje Programa razvoja građevinarstva sa principima cirkularne ekonomije	IR: Usvojen Program Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: Pripremljen Nacrt Programa razvoja građevinarstva za period 2023-2026 godina Ostvarena vrijednost 2024: 0 (nije bilo aktivnosti)	MPPUIDI	IIQ 2021.	IQ 2023.	Nije realizovano	III Q 2026	Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	/	Budžet MER	U narednom periodu planirane su aktivnosti na pripremi Predloga Programa razvoja građevinarstva za trogodišnji period i sprovođenje potrebnih procedura radi slanja Vladi na usvajanje.
STRATEŠKI CILJ 4 UNAPRIJEĐEN RAZVOJ TURIZMA NA PRINCIPIMA ODRŽIVOG RAZVOJA										
Operativni cilj 1 Uvedene „zelene“ (ekološki prihvatljive) vrste smještaja										
Indikator učinka				Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)		Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.		

Broj dodijeljenih kredita/investicije za izgradnju novih i rekonstrukciju, adaptaciju, opremanje postojećih hotelskih i drugih smještajnih objekata uz podsticanje uvođenja novih ekološki prihvatljivih tehnologija i standarda ²³					40		/24			
Broj novih registrovanih smještaja u skladu sa zelenim principima					3		5			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	IR: Indikator rezultata za period 2023-2024. godina Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Ostvarena vrijednost u 2024. godini:	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovanat; A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023	Sredstva realizovana u 2024	Izvor finansiranja ²⁵	Preporuke za naredni period
4.1. Unapređenje zakonodavnog okvira i ažuriranje postojećeg Priručnika za smještajne Kapacitete	IR: Ažurirani Priručnik objavljen na internet stranici Ministarstva Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost 2024. godini:0	MT	IIQ 2023.	IIIQ 2024.	Djelimično realizovana	IV Q 2026	Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	/		S obzirom na činjenicu da je izborom 44. VCG došlo do njenih strukturnih i personalnih promjena, Predlog zakona o turizmu je vraćen iz skupštinske procedure resornom Ministarstvu. U narednom periodu je potrebno intenzivirati aktivnosti na unapređenju zakonodavnog okvira, kao osnova za finalizaciju aktivnosti 4.1. Zakon se trenutno nalazi u

²³ Emisioni standardi koji podrazumjevaju: povećanje energetske efikasnosti, upotrebu obnovljivih izvora energije, toplifikacija, ograničenje upotrebe fosilnih goriva, povećanje zelenih površina, efikasnijeg korišćenja resursa i dr. Početna vrijednost za oba indikatora učinka će biti utvrđena od strane MERT tokom I kvartala 2023. godine

²⁴ U planu kreiranje novog Programa za unapređenje EE u hotelskoj industriji.

²⁵ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

										nacrtu i njegovo usvajanje se očekuje tokom 2025.
4.2.Unapređenj e međuresorne saradnje	IR: Broj projektnih aktivnosti sa sektorima građevinarstva, ekologije i poljoprivrede Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1	MTEORRS MPŠV	IQ 2023.	IVQ 2024.	Realizovana aktivnost		<i>Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva</i>	/		IPARD III program 2021-2027 - Mjera 7 – diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja (projekat MPŠV- a, na godišnjem nivou).
4.3. Stvaranje preduslova i kreiranje programa za podršku zelenim investicijama	IR: Broj programa za podršku zelenim investicijama u turizmu Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 40	MTEORRS IRF	IQ 2023.	IVQ 2024.	Realizovana aktivnost		50,000€	1,500,000 €	Budžet MERT	U okviru „Programa za podsticaj direktnih investicija u turizmu i ugostiteljstvu za 2023. godinu“ - nabavka opreme velike vrijednosti u turizmu, podržano 40 korisnika. Program za podršku unapređenju energetske efikasnosti u hotelskoj industriji iniciran je u okviru međuresorne saradnje Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma (MERT) i Ministarstva kapitalnih

										investicija (MKI) u cilju obezbjeđenja sinergije za uspostavljanje neophodne podrške daljem razvoju i unapređenju kvaliteta usluga u sektoru turizma, a u skladu sa prioritetima Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine. Crna Gora je kao država korisnica IPA-e III dobila mogućnost korišćenja bespovratne finansijske pomoći u iznosu od 30.000.000,00 eura u okviru paketa hitne podrške Evropske unije državama Zapadnog Balkana za prevazilaženje energetske krize, dok je za realizaciju ovog projekta predviđen budžet od 3.5 miliona eura, te se očekuje da oko
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

										20 hotela bude podržano. Programom je predviđeno uspostavljanje finansijskog mehanizma za unapređenje energetske efikasnosti i povećanja upotrebe dostupnih izvora obnovljive energije od strane hotelskih objekata, a što će doprinijeti povećanju kvaliteta pruženih usluga.
Operativni cilj 2 Unapređen razvoja "zelenih vrsta usluga"										
Indikator učinka					Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)		Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Broj dodijeljenih eko oznaka za zelene usluge					14		20		25	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana; A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024	Sredstva realizovana u 2024	Izvor finansiranja ²⁶	Preporuke za naredni period
4.4. Uvođenje oznake kvaliteta za zelene usluge (eko oznaka, za	IR: Broj različitih eko oznaka uvedenih kroz zakon/podzakonske akte Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0	MT	2023.	2024.	Djelimično realizovana	IV Q 2026	Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	/		S obzirom na činjenicu da je izborom 44. VCG došlo do njenih strukturalnih i

²⁶ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

domaćinstva) u pravni okvir	Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost u 2024: 6									personalnih promjena, Predlog zakona o turizmu je vraćen iz skupštinske procedure resornom Ministarstvu. U narednom periodu je potrebno intenzivirati aktivnosti na unapređenju zakonodavnog okvira, kao osnova za realizaciju aktivnosti 4.4. Zakon se trenutno nalazi u nacrtu i njegovo usvajanje se očekuje tokom 2025.
4.5. Podrška i promocija destinacije u kontekstu oznaka kvaliteta i pozicioniranja Crne Gore kao ekološke države u turističkoj ponudi sa fokusom na turizam kao jedan od elemenata nacionalnog brenda	IR: Broj programa za podršku i promociju poslovanja sa oznakom kvaliteta za zelene usluge Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost 2024:1	MTEORRS NTO CG	IQ 2023.	IVQ 2024.	Realizovana		Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva	/	Budžet MER	NTO CG je u novembru 2024. godine po prvi put uvela oznaku kvaliteta „Montenegro Quality“ (MQ) i pozvala sve zainteresovane subjekte iz oblasti turizma, ugostiteljstva i srodnih djelatnosti da se prijave.
Operativni cilj 3 Razvoj posebnih oblika turizma uz implementaciju inovativnih rješenja										

Indikator učinka				Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)			Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Stepen realizacije AP za razvoj ruralnog turizma				0			82%		100%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana; A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023	Sredstva realizovana u 2023	Izvor finansiranja ²⁷	Preporuke za naredni period
4.6. Izrada programa i akcionog plana za razvoj ruralnog turizma	IR: Program i Akcioni plan usvojeni od strane Vlade Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 1 (Izrađen Predlog Programa i AP za razvoj ruralnog turizma)	MT	2023.	2023.	Realizovna aktivnost		40,000€	40,000€	IPA projekti	Sredstva su obezbijeđena u okviru projekta “Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA II) 2014-2020” - COVID Complementary measure - Support to SME in Montenegro“.
4.7. Razvoj koncepta modernizacije turističko- ugostiteljskih objekata i plaža prema efikasnom korišćenju resursa i cirkularnih materijala	IR: Izrađen koncept Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0	MT	IQ 2023.	IVQ 2024.	Djelimično realizovana	IV Q 2026	5,000€	/	Budžet MER	S obzirom na činjenicu da je izborom 44. VCG došlo do njenih strukturnih i personalnih promjena, Predlog zakona o turizmu je vraćen iz skupštinske procedure resornom Ministarstvu. U narednom periodu je

²⁷ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

										potrebno intenzivirati aktivnosti na unapređenju zakonodavnog okvira, kao osnova za realizaciju aktivnosti 4.7. s obzirom na to da će sadržati načela cirkularne ekonomije koja će predstavljati osnov za izradu koncepta. Zakon se trenutno nalazi u nacrtu i njegovo usvajanje se očekuje tokom 2025.
Operativni cilj 4 Unaprijeđenje infrastrukture i održivog transporta u službi turizma										
Indikator učinka				Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)			Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Broj (km) uređenih planinskih i biciklističkih staza u okviru Nacionalne mreže planinskih staza				1300 km planinarskih staza i oko 2.500 km biciklističkih staza ²⁸			20 km planinarskih staza 10 km biciklističkih staza		40 km planinarskih staza 20 km planinarskih staza	
Broj registrovanih seoskih domaćinstava obuhvaćenih aplikacijom				3			270		310	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023	Sredstva realizovana u 2023. i 2024. godini	Izvor finansiranja ²⁹	Preporuke za naredni period

²⁸ Izveštaj o realizaciji AP Strategije razvoja turizma u CG 2020. godine²⁹ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

4.8. Uređenje i održavanje planinskih i biciklističkih staza i panoramskih puteva (ruta) radi povezivanja turističkih atrakcija	IR: Broj uređenih i održanih planinskih i biciklističkih staza i panoramskih puteva(km) i ruta (broj) Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 0	MT PSCG BSCG	IQ 2023.	IVQ 2024.	Djelimično realizovana	IV Q 2025	80,000€	40,000€	Budžet MT	S obzirom na to da Planinarski savez nije ispunio obaveze u skladu sa Ugovorom potpisanim za 2023. godinu, Ministarstvo je tokom 2024. godine realizovalo niz konsultacija sa Planinarskim savezom kako bi se konkretizovale aktivnosti i rokovi za realizaciju aktivnosti tokom 2025. godine
4.9. Digitalizacija (izrada audio-vodiča) panoramskih puteva (ruta) i kulturno – istorijskih znamenitosti	Broj aplikacija za audio-vodiče Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 2	MT	IQ 2023.	IVQ 2024.	Realizovana aktivnost		20,000€	25,000€	Budžet MT	Realizovane dvije aplikacije za odabrane rute u okviru panoramskih puteva. U narednom periodu će se raditi na unapređenju postojećih aplikacija.

STRATEŠKI CILJ 5 UNAPRIJEĐENA KONKURENTNOST PRIVREDE KROZ DIVERSIFIKACIJU, INOVACIJE I POVEĆANJE RESURSNE EFIKASNOSTI**Operativni cilj 1 Uspostaviti stabilan sistem i razviti mehanizme finansiranja za primjenu poslovnih modela cirkularne ekonomije**

Indikator učinka	Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)	Ciljna vrijednost za 2023.	Ciljna vrijednost za 2024.
Broj podržanih preduzetnika/privrednih društava (MER)		150	200
Broj podržanih mladih i žena (MER) - od podržanog broja preduzetnika/privrednih društava	50	100	100
Broj sertifikovanih eksperata LCA (IRF)	0	3	6

SBA score za dimenziju 9 (MER)				3.65			3.70 ³⁰		3.75	
Broj preduzeća koja vrše energetske preglede zgrada (MEIR)				11			15		20	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana; A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2023	Sredstva realizovana u 2023. i 2024. godini	Izvor finansiranja ³¹	Preporuke za naredni period
Održivo finansiranje i tehnološki razvoj										
5.1. Podsticati cirkularnu tranziciju kroz programe podrške namijenjene privredi	IR: Broj podržanih preduzetnika / privrednih društava Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 200.000€ Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 4/32.613,01€ 1 preduzeće u vlasništvu žena/10,000€ vrijednost podrške Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 2/283,830.00€	MER IRF	2023.	2023.	Realizovano		283,830.00€	32,613.01 € 283,830.00€ Ukupno: 316,443.01 €	Budžet MER- a	Program za unapređenje konkurentnosti u 2024. godini nije imao posebnu programsku liniju za podsticaj cirkularne ekonomije. Međutim kroz Program, posebno Programsku liniju za unapređenje proizvodnih kapaciteta obezbijedena je podrška za unapređenje resursne efikasnosti i ekoloških aspekata u procesu

³⁰ U 2023. godini nije rađen ciklus procjene i ostvarenosti politika razvoja MSP, te tako još uvijek nijesu utvrđeni rezultati.³¹ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

										proizvodnje i/ili pružanja usluga.
5.2. Podsticati inovacije u funkciji optimizacije proizvodnje	IR: Broj podržanih MSP Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 2 Ostvarena vrijednost u 2024: 6 projekata	Fond za inovacije	2023.	2024.	Realizovana		2,000,000	2023: 153,816 € 2024: 561,354.71 € Ukupno: 715,170.71 €	Budžet Crne Gore (MSP/Fond) za inovacije	S obzirom na to da su ugovori po osnovu ove podrške potpisani krajem 2024. godine, isplate će biti realizovane u 2025. godini.
5.3. Podsticati inovacije u funkciji energetske efikasnosti u industriji	IR: Broj podržanih privrednih subjekata Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 (Početak implementacije programa u 2023. godini) Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 7 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: Ugovoreno 7 projekata iz javnog poziva za 2023. u iznosu od 1.289.479,62€ grantova (2 preduzeća u vlasništvu žena/ 365.431,81 €/28,6%. Operativni troškovi programa iznose 87,660,40€. Usvojen novi Program EE za 2024. godinu i raspisan Javni poziv u iznosu od 2,3 mil€	MER MPNI ME Fond za inovacije	II kvartal 2023.	IV kvartal 2024.	Realizovna aktivnost		1,000,000€ 377.140,02 €	7 projekata ugovoreno 1.289.479,62€ IPA III	Budžet Crne Gore (MER)	U planu je monitoring realizacije odobrenih 7 projekata. Planirana je evaluacija projektnih prijava i dodjela bespovratnih sredstva po osnovu javnog poziva iz 2024. Program u ime MER, MPNI i ME implementira Fonda za inovacije.
5.4. Podsticati MSP da primijene proces digitalizacije	IR: Broj podržanih preduzetnika / privrednih društava Početna vrijednost 2022: 215.951,94€ (dodijeljeno ženama vlasnicama 19 preduzeća u iznosu od 84.379,94 €) Ciljna vrijednost 2023: 200.000€	MER	2023.	2023.	Realizovana aktivnost	200.000 €	172,804.00€	191,340.01€ 172,804.00€ Ukupno: 364,144.01 €	Budžet MER- a	U 2024. godini, u okviru Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024. godinu i predmetnih programskih linija, znatno je povećan

	Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 37/191,340.01€, od čega za žene 86,705.72€ (53%) Ostvarena vrijednost 2024.: 16/172,804.00€ od čega za žene 58,429.00€ (37,5%)									intenzitet subvencionisane podrške po preduzeću. Međutim, broj odobrenih aplikacija u 2024. godini je manji u odnosu na 2023. godinu, zbog neispunjavanja datih uslova i kriterijuma od strane preduzeća. Program za 2025. biće koncipiran u skladu sa potrebama privrede uz jasno definisane i konkretne mjere, kao i efektivne programe podrške za sektor MMSP.
5.5. Analiza stanja i definisanje preporuka za razvoj poslovnog modela MMSP ka cirkularnom poslovanju	IR: Urađena analiza sa preporukama Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 1 Urađena Analiza stanja i definisane preporuke za razvoj poslovnog modela MMSP ka cirkularnom poslovanju IR: Ukupan broj preduzeća obuhvaćen analizom Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 11 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 11	MER	2023.	2023.	Realizovna aktivnost		127,000 ³²	127,000€	IPA donacije	Aktivnosti urađene u okviru Komponente 2 Projekta „Podrška odgovoru na krizu COVID-19 u Crnoj Gori“, koji ima za cilj jačanje kapaciteta malih i srednjih preduzeća pružanjem ciljanih savjeta o poboljšanju diversifikacije

³² Navedeni iznos sredstava je u okviru donacije namijenjen za sprovođenje aktivnosti 5.5. i aktivnosti 5.6.

5.6. Definirati alat koji će omogućiti donosiocima odluka da unaprijede zakonodavni okvir u skladu sa standardima EU u oblasti CE (Check lista)	IR: Pripremljen dokument i distribuiran svim relevantnim ministarstvima Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1 Urađen pregled stanja sa preporukama za dalje unapređenje zakonodavnog okvira u skladu sa standardima EU u oblasti CE (Check lista)	MER	2023.	2023.	Realizovna aktivnost				IPA donacije	poslovanja, kao i njihovog pravca razvoja i prelaska na cirkularni model poslovanja. Studija je urađena za preduzeća, koji su bili dio ispitnika koji su učestvovali u studiji istraživanja za uvođenje novih poslovnih modela cirkularne ekonomije, a za koje su date ciljane preporuke za dalje unapređenje.
5.7. Unapređenje info tačke sa informacijama vezanim na finansijske instrumente za transformaciju poslovnih modela na principima CE	IR: Razrađena komponenta za CE na portalu biznis.me ili uspostavljena nova internet platforma Početna vrijednost 2022: 1 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 1 + 1	MER	2023.	2024.	Realizovana aktivnost		/	/	Donacije	Na portalu biznis.gov.me se objavljuju informacije u cilju podsticaja cirkularne ekonomije. Dodatno, kao podrška privredi u cilju podsticanja CE otvoren je HUB pri PKCG gdje se takođe mogu naći sve relevantne informacije.
5.8. Definisanje klimatske strategije, izrada metodologije za	IR: Razvijena klimatska strategija Početna vrijednost 2022: N/A Ciljna vrijednost 2023: 0	IRF	2023.	2024.	Nije realizovano		400,000	/	AFD	Navedena sredstva nijesu iskorišćena uslijed

evaluaciju zelenih projekata kao unapređenje ponude zelenih finansijskih proizvoda.	Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Završen proces odabira konsultanta Ostvarena vrijednost u 2024:0 IR: Razvijena metodologija za procjenu klimatskih projekata Početna vrijednost 2022: N/A Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Završen proces odabira konsultanta Ostvarena vrijednost u 2024:0 IR: Broj zaposlenih koji su prošli obuku Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024:0									nemogućnosti korišćenja povezane kreditne linije. Kreditna linija u iznosu od 50 mil EUR koja se 60% odnosila na klimatsko finansiranje nije iskorišćena uslijed visokih kamatnih stora
5.9. Finansiranje projekata sa klimatskom komponentom (zaštita životne sredine, energetska efikasnost i sl.)	IR: Broj projekata koji su dobili kreditnu podršku za zeleno poslovanje Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024: 1	IRF	IQ 2023.	IV Q 2024.	Djelimično realizovana		80.000.000 (EIB – 20.000.000€) AFD – 30.0000.000€ CEB – 30.000.000€	10.000.000	EIB AFD CEB	U toku je evaluacija od strane EIB-a vezano za određeni broj projekata koji bi mogli da zadovolje klimatsku komponentu. Odobren kredit iz EIB sredstava za EPCG (solarni paneli). AFD sredstva nisu korištena za finansiranje klimatskih projekta uslijed nedostatka projekata i

										visokih troškova finansiranja. CEB sredstva nijesu iskorišćena usljed nedostatka projekata koji bi zadovoljili tražene kriterijume.
Energetska efikasnost										
5.10. Uspostavljanje podsticajnih programa za podršku EE investicija i korišćenje OIE na strani finalne potrošnje energije	IR: Broj korisnika EE33 Početna vrijednost 2022: 191/72.000€ (vrijednost kamate) Ciljna vrijednost 2023: 250 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 258/231,708€ Ostvarena vrijednost u 2024: n/a	MEIR	2022.	2024.	Realizovana aktivnost		150.000€	231,708€	Budžet MEIR	U 2024. godini poziv se realizuje u saradnji sa Eko fondom kroz programe podrške građanima.
5.11. Uvođenje mjera za optimizaciju upotrebe energije u domaćinstvima	IR: Broj domaćinstava koja su uvela mjere EE Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 831 korisnik (Eko fond) Početna vrijednost 2022: 132/360,000€ Ciljna vrijednost 2023: 200 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 258 korisnika/980,000€ (investicije) Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 831	Eko-fond MEIR	IIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		/	13 mil. eura - - Donacija od Evropske. Komisije; 8 mil. eura za domaćinstva; 3.5 mil. eura za turizam i	Sredstva Eko Fonda Budžet MEIR	U okviru realizacije pilot projekta Eko fonda "Zamjena električnih uređaja u domaćinstvima kupovinom novih energetski efikasnih uređaja" aplicirao je 831 korisnik. S obzirom da je Program započeo krajem 2024., nije bilo moguće završiti proces

³³ Program „Energetski efikasan dom”

								1.5 mil. eura za industriju		odobrenja i isplate korisnika u 2024., već su isti isplaćeni u 2025. godini, u iznosu od oko 1,5 mil €.
5.12. Obezbjedenje vršenja energetskih pregleda MSP	IR: Broj realizovanih pregleda Početna vrijednost 2022: 9 DEA (2 DEA za DZ Bar i DZ Herceg Novi i 7 školskih objekata) Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 8 Ciljana vrijednost 2024: 6 Ostvarena vrijednost 2024: 14	MEIR MEEP 2 PEEPB	IVQ 2023	IVQ 2024.	Realizovana		/	15,000€	MEEP 2- Sjetska banka PEEPB- KFW	U skladu sa planom aktivnosti u 2024. realizovaće se još 7 DEA.
5.13. Uvođenje mjera za optimizaciju upotrebe energije u javnom sektoru	IR: Broj objekata koji su optimizovani Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 9 Ciljana vrijednost 2024. godini: 5 Ostvarena vrijednost 2025. godinu: 5	MEIR MEEP 2 PEEPB	IQ 2023.	IVQ 2023.	Realizovana	IVQ2024.	Nije procijenjen iznos (veza s aktivnošću 6.19	2,000,000 .00€	MEEP 2- Svjetska banka PEEPB KFW- Budet CG	U okviru projekta "Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama" -MEEP II- u 2024. adaptirano je 5 objekata, i to DZ Podgorica Golubovci, DZ Blok 5, DZ Mojkovac, DZ Danilovgrad, ZS Žabljak i Opšta bolnica NK, glavna grada.
Zelene javne nabavke										
5.14. Podsticanje naručilaca da koriste zelene kriterijume prilikom	Broj objavljenih postupaka koji sadrže zelene kriterijume Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: / Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0	MF	IQ 2023.	2024.	Djelimično realizovano	2024./202 5.	Nisu potrebna dodatna finansijska sredstva	/		Budući da je elektronski sistem javnih nabavki neophodno unaprijediti u

sačinjavanja tenderske dokumentacije	Ostvarena vrijednost u 2024. godini: Ministarstvo finansija ne raspolaže podacima									svrhu mogućnosti generisanja izvještaja o zelenim i socijalnim nabavkama, te da ove aktivnosti predstoje u trećem kvartalu 2025. godine, Ministarstvo finansija u ovom trenutku ne raspolaže podacima o broju postupaka u kojim su implementirani zeleni kriterijumi dodjele ugovora o javnoj nabavci.
5.15. Donošenje Smjernica za ozelenjavanje javne uprave	Smjernice objavljene na internet stranici Vlade Crne Gore Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: nije realizovano	KOR MJU MF	II Q2023.	IV Q 2023.	Nije realizovano	IIIQ2024.	5.000€	/	Budžet KOR-a	
STRATEŠKI CILJ 6 STVORENO PODSTICAJNO OKRUŽENJE ZA CIRKULARNU TRANZICIJU										
Operativni cilj 1 Jačati kapacitete za primjenu koncepta cirkularne ekonomije i promovisati koncept na svim nivoima										
Indikator učinka				Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)			Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Broj (univerzitetskih) edukativnih programa sa uključenom tematikom CE				0			1		3	
Broj eko osnovnih škola (Zavod za školstvo)				17			45		51	
Broj MSP koje su dobile nagradu za društveno odgovorno poslovanje (PKCG, UPCG i ADP Zid)				9			10		11	

Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva realizovana u 2024. godini	Sredstva realizovana u 2023. i 2024. godini	Izvor finansiranja ³⁴	Preporuke za naredni period
6.1. Organizovanje promotivnih aktivnosti o benefitima koje donosi primjena koncepta CE u okviru svakog od razvojnih sektora ³⁵ i za sve grupe zainteresovanih strana ³⁶	IR: Broj organizovanih aktivnosti po grupi zainteresovanih strana tokom godine Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 13 događaja/314 učesnika Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 28 događaja AZŽS: 2 obuke /40 učesnika 1 promotivni događaj/ 17 preduzeća UNDP i NVO: 3 obuke/oko 70 učesnika NVO zero Waste Montenegro samo u okviru jednog projekta – Clean Up 22 radionice	MER MERT MPŠV MPS AZŽS KOR UNDP NVO	IQ 2023.	IVQ 2024.	Realizovana aktivnost		/	/	IPA Projekti Donacije	AZŽS: Kao nastavak aktivnosti u okviru Projekta “Plan eliminacije HCFC supstanci” AZŽS je realizovala u 2024 godini dvije obuke za servisne tehničare: u periodu 11. -12. juna i od 26. - 27. novembra 2024. u Srednjoj stručnoj školi „Ivan Uskoković“ održane su obuke za Pravilno rukovanje i servisiranje rashladnih i klima uređaja za 40 servisna tehničara .

³⁴ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

³⁵ Tokom konsultacija su prikupljeni predlozi da se organizuju promotivne aktivnosti na sljedeće teme: uvođenje zelenih vrsta smještaja; značaj organske proizvodnje; značaj selektivnog odvajanja otpada; proizvodnja zasnovana na drvetu i principima CE; uvođenje mjera energetske efikasnosti u ključne razvojne sektore, promocija cirkularnog proizvoda, značaj eko-označavanja, eliminacija HCFC supstanci, uloga komercijalnih banki u cirkularnoj tranziciji i sl. - predlog je da definišemo jednu opštu aktivnost za sve sektore kako bismo izbjegli eventualno ograničavanje samo na ove teme.

³⁶ Najmlađi, privredna društva, institucije, fizička i pravna lica, itd.

										Dodatno, u cilju poboljšanja tehničke opremljenosti sektora za servisiranje rashladnih i klima uređaja AZŽS je tokom 2024. raspisala konkurs i izvršila podjelu alata i uređaja za servisiranje rashladnih i klima uređaja za još 17 kvalifikovanih preduzeća čime se doprinosi unapređenju Dobre servisne prakse u ovom privrednom sektoru. Pravilnom upotrebom i izborom odgovarajućih alata podiže se kvalitet servisiranja i smanjuju se curenja rashladnih fluida, a omogućena je i ponovna upotreba već korištenih rashladnih
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

										fluida, čime se doprinosi smanjenju potrošnje rashladnih fluida. Centar za klimatske promjene, prirodne resurse i energiju Univerzitat Donje Gorice je u okviru projekta „Mladi za održivi i cirkularni tekstil“ organizovala tri obuke za tri srednje škole na teritoriji Podgorice, Zete i Danilovgrada. Porjekat je podržan je u okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2 – ReLOaD2, finansiranog od strane Evropske unije, a sprovodi ga UNDP u saradnji sa lokalnim samoupravama.
6.2. Izrada informativno edukativnih	IR: Broj objavljenih informativno-edukativnih materijala	MER MERT MPŠV	IQ 2023.	IVQ 2024.	Realizovana aktivnost		/	/	IPA Projekti Donacije	NVO Zero Waste Montenegro je u okviru nekoliko

materijala u cilju promocije CE	Početna vrijednost 2022: 1 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 1 AZŽS + 6 NVO Zero Waste Montenegro+1 GIZ	MPS AZŽS KOR NVO								projekata objavila 4 brošure u vezi sa sprovođenjem EPR-a, 1 za eliminaciju i smanjenje upotrebe jednokratnih plastičnih proizvoda (JPP-a) u javnim institucijama i 1 za eko edukatore. ³⁷ GIZ MLP projekat u saradnji sa PKCG i MEORRS objavio brošuru o uspostavljanju EPR sistema na CE HUB-u
6.3. Organizacija Hackathona na temu cirkularne ekonomije	IR: Broj organizovanih hackatona na temu CE Početna vrijednost 2022: 1 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 1	PKCG NVO MPS (partner)	IIQ 2023.	IVQ 2024.	Realizovana		/	/	IPA Projekti Donacije	NVO Green Home je organizovala hakaton 2024. godine u saradnji sa EIT Food na temu "Challenge Lab Agrifood Hackathon" koji se održao od 21. do 27. novembra 2024. godine. Ovaj događaj bio je fokusiran na održivu poljoprivredu i cirkularni prehrambeni ekosistem.

³⁷ <https://zerowastemontenegro.me/projekti/>

6.4. Edukacija proizvođača o potencijalima poslovnih modela cirkularne ekonomije	IR: Broj organizovanih programa edukacije za proizvođače i broj polaznika Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 11 radionica/329 učesnika 1 konferencija/167 učesnika Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 2 događaja i 1 on line obuka/50 učesnika	PKCG MER NVO	IQ 2023.	IVQ 2024.	Djelimično realizovana		/	/	Donatori <i>Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva</i>	Obuke se organizuju od strane različitih aktera uključenih u proces cirkularne tranzicije.
6.5. Edukacija državnih službenika o zakonskim mogućnostima u kontekstu primjene koncepta zelenih javnih nabavki u praksi	IR: Broj državnih službenika koji su završili obuku Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 30 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 30 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: nema podataka	MF UZK	IQ 2023.	IVQ 2024.	Djelimično realizovana		/	/	IPA Projekti Donacije <i>Nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva</i>	Ministarstvo finansija je pripremilo Program stručnog osposobljavanja i usavršavanja, kojim će ova aktivnost biti prepoznata kao specijalistička obuka. Paralelno s tim, NVO Zero Waste Montenegro je sprovodio aktivnosti usmjerene na smanjenje upotrebe plastike u institucijama, kao i edukaciju državnih službenika o zakonskim mogućnostima u kontekstu primjene koncepta zelenih

										javnih nabavki, kroz izradu vodiča i sprovođenje edukativnih inicijativa. ³⁸
6.6. Organizovanje kampanje čiji je cilj podsticanje i afirmacija domaćih proizvoda	IR: Broj novih proizvoda koji su nosioci žiga "Dobro iz Crne Gore" Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023. godini: 11 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 12	MER PKCG	2023.	2024.	Realizovano		/	/	Donacije	Tokom 2024. godine PKCG je dodijelila kolektivni žig „Dobro iz Crne Gore“ za 12 novih proizvoda, i to: Portal Analitika, Amplitudo Podgorica: softverski proizvod eTender, MDS Company iz Bara: maslinova ulja – ekstra djevičansko, djevičansko, te sa dodacima ruzmarina i kantariona; Eko-Per iz Šavnika: durmitorska izvorska voda Diva; 13. jul – Plantaže: vrhunska crvena vina Vladika i Medun, bijela vina Luča, Pro Anima Chardonnay-Sauvignon, Pro

³⁸ <https://zerowastemontenegro.me/project/smanjenje-plastike-institucije/> i https://zerowastemontenegro.me/project/horeka_vodic_zerowaste_drugoizdanje/

										Anima Pinot Blanc, Malvasija, te rakija od breskve . Pored toga, produženo je pravo korišćenja žiga za proizvode kompanije Šimšić Montmilk iz Danilovgrada, uključujući jogurte Pitko, Lazine, ekstra dijetalni jogurt, pasterizovano mlijeko i kisjelu pavlaku. Dodatno, PKCG je u 2024. godini organizovala kampanju pod nazivom „Kupujmo naše“, s ciljem podsticanja i afirmacije domaćih proizvoda. Ova inicijativa je uključivala nagradnu igru koja je pozivala građane da podrže crnogorske proizvođače kupovinom domaćih proizvoda, čime
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

										se doprinosi razvoju lokalne privrede.
6.7. Uvođenje predmeta iz oblasti CE u nastavni plan univerziteta ³⁹	IR: Broj nastavnih predmeta i programa Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: nema podataka IR: Broj polaznika Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: nema podataka	UCG UDG UM	IIQ 2023.	IVQ 2024.	Nije realizovano		/	/		Intezivirati aktivnosti na uvođenju oblasti CE kao predmetna aktivnost u nastavnom planu.
Operativni cilj 2 Unaprijediti upravljanje otpadom primjenom koncepta cirkularne ekonomije										
Indikator učinka				Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)			Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Ukupna količina komunalnog otpada pripremljenog za ponovnu upotrebu ili recikliranje od ukupne količine sakupljenog komunalnog otpada (%)⁴⁰				11.52%			15%		18%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana; A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva realizovana u 2024. godini	Sredstva realizovana u 2023. i 2024. godini	Izvor finansiranja ⁴¹	Preporuke za naredni period
6.8. Izrada podzakonskog akta koja će definisati	IR: Donijeta Uredba o metodologiji Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0	MERS	IVQ 2022.	IVQ 2023.	Nije realizovana	IIIQ2026	10,000€	10,000€	UNDP	Donijeti podzakonski akt shodno novom roku.

³⁹ Ova aktivnost uključuje i kraće programe kao što su ljetnje škole⁴⁰ Navedeni indikator je preuzet iz Izveštaja o sprovođenju Državnog plana za upravljanje otpadom, a u narednom periodu je planiranje usklađivanje metodologije, pa će o ovom indikatoru izveštavati Monstat⁴¹ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

metodologiju za utvrđivanje količina otpada za koje su utvrđeni ciljevi ⁴²	Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 0 Ostvarena vrijednost 2024: 0									
6.9. Uspostavljanje informacionog sistema za EPR	IR: Obezbijeđeno redovno izvještavanje o količinama otpada za svaki tok otpada ⁴³ Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: u toku aktivnosti na uspostavljanju sistema	AZŽS MONSTAT	IIIQ 2023.	II Q 2024. ⁴⁴	Djelimično realizovana	2025.	70, 000 €	/	Donacije	Urađen projektni zadatak (ToR) za informacioni sistem za EPR i 5 nacrta verzija pravilnika za oblast proširene odgovornosti proizvođača. Verzije nacrta pravilnika za oblast EPR će biti revidovane od strane MERS . Finansijska sredstva za izradu informacionog sistema još uvijek nisu pribavljena ali su pokrenute intenzivne aktivnosti kako od strane AZŽS, tako i MERSa u pribavljanju finansijskih sredstava za uspostavljanje ovog informacionog sistema.
6.10. Donijeti podzakonski akt	IR: Donijeti podzakonski akti	MERS	IIIQ 2023.	IVQ 2024.	Djelimično realizovana	2025.	10,000	/		Pripremljen Nacrt podzakonskog

⁴² Ciljevi za svaki tok otpada su definisani Zakonom o upravljanju otpadom⁴³ Tokovi otpada su definisani Zakonom o upravljanju otpadom⁴⁴

koji detaljnije definiše uspostavljanje proširene odgovornosti proizvođača	Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0								Budžet MER	akta. Donošenje se očekuje tokom 2025. godine.
6.11. Uključivanje proizvođača za otpadne gume i električni i elektronski otpad u organizovani sistem preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada	IR: Obezbijeđeno redovno izvještavanje o količinama otpada Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 0	AZŽS MONSTAT	IQ 2024.	IVQ 2024.	Nije realizovana	2025	Sredstva za sprovođenje aktivnosti snose proizvođači/uvoznici otpada		Sredstva za sprovođenje aktivnosti snose proizvođači /uvoznici otpada	U toku je izrada podzakonskog akata koji predstavljaju preduslov za uspostavljanje sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada nije uspostavljen.
6.12. Uspostavljanje mehanizma kontrole za primjenu Zakona u dijelu koji se odnosi na EPR	IR: Broj uspostavljenih šema Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 0	MERS /ekološka inspekcija Tržišna inspekcija	IVQ 2023.	IVQ 2024.	Nije realizovana	2025.	Sredstva za sprovođenje aktivnosti snose proizvođači/uvoznici otpada		Sredstva za sprovođenje aktivnosti snose proizvođači /uvoznici otpada	Uspostavljanje mehanizma je uslovljeno donošenjem podzakonskog akta (6.10.)
6.13. Eliminacija plastike za jednokratnu upotrebu	IR: Donošenje podzakonskog akta Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024.godini: 0	MTEORRS	IIQ 2024.	IVQ 2024.	Nije realizovana	2026	Nisu potrebna dodatna finansijska sredstva			Neophodno donijeti podzakonski akt shodno novim rokovima. Kroz GIZ MLP projekat napravljena i od partnera prepoznata Mapa puta za izbacivanje SUPs iz upotrebe.
6.14. Unapređenje infrastrukture za	IR: Broj novih kontejnera za primarno odlaganje	JLS	IQ 2023.	Kontinuirano	Nije realizovana	2025.-2026	/	/	Kapitalni budžet EBRD i	Potrebno je da JLS preduzmu aktivnosti u cilju

primano odvajanje ⁴⁵	Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 IR: Broj novih vozila za odvoz Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 IR: Broj novih reciklažnih dvorišta 0 Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 IR: Broj novih reciklažnih centara 0 Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0								druge međunarodne finansijske institucije Budžeti komunalnih Preduzeća	osiguravanje sredstava za realizaciju ovih aktivnosti. Novi rok predviđen za realizaciju aktivnosti 2025.-2026
6.15. Pilot aktivnost za primarnu selekciju (preduzeća, institucije, škole) sa komunalnim preduzećem na nivou svake JLS (ili nekoliko odabranih u periodu 2022-2024)	IR: Broj sklopljenih ugovora sa komunalnim preduzećima na nivou JLS za odvoz selektivno odvojenog otpada tokom godine Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Ostvarena vrijednost u 2024.godini:	Komunalna preduzeća	I Q 2023.		Nije realizovana		/	/		
6.16. Uspostaviti centar za	IR: Uspostavljen centar za ponovnu upotrebu proizvoda	JLS	I Q 2024.		Nije realizovana	2026/2027	/	/	JLS	Centar nije uspostavljen.

⁴⁵ vozila za odvoz, reciklažna dvorišta, transfer centar, reciklažni centar; regionalni centri

ponovnu upotrebu proizvoda	Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0								Kapitalni budžet	
6.17. Realizovati program radionica „repair caffee“ – popravlanje različitih proizvoda	IR: Organizovana radionica Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 0 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:0 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: nije bilo aktivnosti HUB-a	MERS PKCG Inženjerska komora	II Q 2023.		Nije realizovano		/	/	Donacije	
6.18. Uspostaviti sistem upravljanja građevinskim otpadom	IR: Broj donijetih planova upravljanja građevinskog otpada Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0 IR: Broj uspostavljenih postrojenja za obradu građevinskog otpada Početna vrijednost 2022: Ciljna vrijednost 2023: Ostvarena vrijednost u 2023.godini: Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 0	Građevinske firme na teritoriji Crne Gore	IQ 2023.		Nije realizovana		Nisu potrebna dodatna finansijska sredstva	/	Građevinske firme na teritoriji Crne Gore	U kontekstu uspostavljanja sistema za upravljanje građevinskim otpadom i zakonske obaveze donošenja planova upravljanja građevinskim otpadom, vrijedi istaći i aktivnosti koje sprovodi NVO Zero Waste Montenegro kroz projekat Circular DigiBuild ME. Projekat je usmjeren na jačanje cirkularnog pristupa u građevinskom sektoru kroz digitalne alate i saradnju ključnih aktera, s ciljem

										unapređenja praksi i smanjenja negativnog uticaja građevinskog otpada na životnu sredinu.
Operativni cilj 3 Unaprijeđen mehanizam koordinacije za sprovođenje koncepta CE										
Indikator učinka				Početna vrijednost (godina u kojoj imamo posljednje zvanično dostupne podatke)			Ciljna vrijednost za 2023.		Ciljna vrijednost za 2024.	
Stepen realizacije AP za CE				0			100%		100%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Strateškog cilja	Indikator rezultata za period 2023-2024. godina	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetk a	Status realizacije (pristup semafora) A A A A Djelimično realizovana A- Realizovna aktivnost; A- Nije realizovana	Novi rok za realizaciju	Sredstva realizovana u 2024. godini	Sredstva realizovan a u 2023. i 2024. godini	Izvor finansiranja 46	Preporuke za naredni period
6.19. Izrada procjene finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju AP za CE 2023- 2024.	IR: Urađena procjena finansijskih sredstava za realizaciju AP za CE 2023- 2024. Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini:1	MER	2023.	2024.	Realizovana aktivnost		5,000	/	Donacije	Urađena procjena finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju AP za CE 2023- 2024. i ista je sastavni dio Izveštaja o realizaciji AP za 2023.
6.20. Izrada vodiča sa metodologijom za izradu lokalnih mapa puta za cirkularnu tranziciju	IR: Izrađen vodič sa metodologijom za lokalne mape puta za CE Početna vrijednost 2022: 0 Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost u 2023.godini: 1 Ostvarena vrijednost u 2024. godini: 1	MER	2023.	2024.	Djelimično realizovana		10,000	/	Donacije	Kroz Program tehničke saradnje sa Svjetskom bankom planirana je izrada mapa puta za cirkularnu tranziciju, koji će obuhvatiti tri regije (sjevernu,

⁴⁶ A: Nacionalni budžet; B: Javni sektor (Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, preduzeća u većinskom državnom vlasništvu...); C: IPA; D: Donatori; P: Privatni sektor

										centralnu i južnu).
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------

V PREPORUKE I ZAKLJUČCI

Analizom procesa pripreme Izveštaja o realizaciji Nacionalne strategije cirkularne tranzicije do 2030. godine, za 2024. godinu, identifikovan je prostor za unapređenje sprovođenja definisanih aktivnosti. U nastavku je dat set preporuka po operativnim ciljevima u okviru svakog strateškog cilja.

Naime, u okviru strateškog cilja 1, a vezano za operativni cilj 1 koji se odnosi na unapređenje organske proizvodnje i operativni cilj koji se odnosi na unapređenje tehnoloških procesa, neophodno je obezbijediti da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede nastavi sa realizacijom i širenjem Agrobudžeta, s posebnim fokusom na povećanje sertifikovanih organskih proizvođača i kontinuiranu podršku proizvođačima u uvođenju inovacija kroz finansijske i edukativne programe za podsticanje tehnološkog razvoja. U kontekstu operativnog cilja 3, koji se odnosi na održivo upravljanje akvakulturom, osim kontinuirane podrške kroz Agrobudžet, potrebno je dodatno raditi na promovisanju održivih principa u akvakulturi i benefita.

U kontekstu strateškog cilja 2, koji se odnosi na unaprijeđene društvene, ekološke i ekonomske funkcije šuma, potrebno je da Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede pripremi Zakon o šumama i Strategiju šumarstva na način da se osigura implementacija principa održivog razvoja i cirkularne ekonomije u sektoru šumarstva, kao i da sprovede nacionalnu inventuru šuma, čime će se osigurati realizacija operativnog cilja 1 koji se odnosi na unapređenje stepena razvoja politika i strateških dokumenata.

Kako bi se ostvario strateški cilj koji se odnosi na održivo korišćenje prostora i svih resursa u izgradnji objekata odnosno operativni cilj koji podrazumijeva unapređenje građevinarstva i prostornog planiranja, preporuka je da Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine ubrza finalizaciju i usvajanje Prostornog plana Crne Gore i osigura transparentno praćenje i objavljivanje podataka o realizovanim zahtjevima kroz državni informacioni sistem.

Neophodno je da Ministarstvo turizma intenzivira aktivnosti na donošenju Zakona o turizmu koji predstavlja preduslov za realizaciju određenog broja aktivnosti u okviru sva četiri operativna cilja koji se odnose na uvođenje „zelenih“ vrsta smještaja, unaprijeđen razvoj „zelenih“ vrsta usluga odnosno razvoj posebnih oblika turizma, kao i unapređenje infrastrukture i održivog transporta. U tom smislu, potrebno je nastaviti sa finansijskom podrškom i stimulacijama za razvoj ekološki prihvatljivih smještajnih kapaciteta, uvođenje ekoloških standarda u turizmu, razvoj novih i održavanje postojećih biciklističkih i planinarskih staza ali i unaprijediti saradnju sa Planinarskim savezom.

Kako bi se unaprijedila konkurentnost privrede kroz diversifikaciju, inovacije i povećanje resursne efikasnosti, preporuka je da Ministarstvo ekonomskog razvoja nastavi jačanje i širenje finansijskih i nefinansijskih mehanizama podrške privredi, s posebnim fokusom na cirkularnu ekonomiju, mlade i žene, te razvoj digitalnih i inovativnih alata i metoda za analizu poslovnih modela. Takođe, u okviru svojih nadležnosti preporuka za Ministarstvo energetike i rudarstva, Razvojnu banku

Crne gore, Fond za inovacije, Eko fond, kao i ostale uključene aktere, da nastave kreirati podsticajne mehanizme za unapređenje zelene i cirkularne ekonomije, podsticati resursnu efikasnost i „pametno“ korišćenje resursa od strane privrede, u cilju daljeg očuvanja životne sredine i obezbijedenja kvalitetnog života društva u cjelini.

Da bi se postigao operativni cilj 1 koji se odnosi na ojačane kapacitete za primjenu koncepta cirkularne ekonomije u okviru strateškog cilja 6, neophodno je da se unaprijedi saradnja između svih relevantnih institucija i organizacija kako bi se ostvarila sinergija u pripremi edukativnih i promotivnih aktivnosti. Takođe, neophodna je dodatna podrška za uvođenje teme cirkularne ekonomije u univerzitetske nastavne planove. Takođe, u cilju unapređenja diseminacije informacija i promocije cirkularne ekonomije među širom zajednicom, preporučuje se da se Hub Privredne komore Crne Gore dodatno pozicionira kao ključna tačka informisanja i podrške svim akterima — posebno privredi i lokalnim zajednicama.

U tom kontekstu, preporučuje se da Hub, u saradnji sa relevantnim institucijama i projektima, prvenstveno uključenim u rad Radne grupe za podsticaj zelene tranzicije, redovno objavljuje informacije, biltene, vodiče i primjere dobre prakse, kao i da organizuje tematske sesije, obuke i javne prezentacije o aktuelnim mjerama i alatima za sprovođenje cirkularne tranzicije. Ovakva inicijativa bi doprinijela većoj transparentnosti procesa, jačanju znanja i kapaciteta aktera na terenu, ali i povećanju vidljivosti napora institucija koje aktivno rade na sprovođenju Strategije.

Preduslov za realizaciju operativnog cilja 2 koji se odnosi na unapređenje upravljanja otpadom jeste da Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera intenzivira pripremu i usvajanje podzakonskih akata po osnovu Zakona o upravljanju otpadom, uz poseban fokus na temu proširene odgovornosti proizvođača.

U kontekstu realizacije operativnog cilja 3 koji se odnosi na unaprijeđen mehanizam koordinacije za sprovođenje cirkularne ekonomije preporučuje se organizovanje kvartalnih (ili polugodišnjih) tematskih sastanaka članova i članica Radne grupe, uživo ili putem online platformi. Ovi neformalni sastanci bi omogućili razmjenu informacija o napretku, izazovima i dobrim praksama, kao i mapiranje mogućnosti za međuinstitucionalnu saradnju. Ovakav model bi dodatno osnažio ulogu Radne grupe kao savjetodavnog i koordinacionog tijela, doprinio većoj uključenosti članova i članica te olakšao pravovremenu identifikaciju prepreka u implementaciji mjera.

Ministarstvo
ekonomskog
razvoja

Predlog

**AKCIONI PLAN ZA IMPLEMENTACIJU
NACIONALNE STRATEGIJE CIRKULARNE TRANZICIJE DO 2030. GODINE, ZA PERIOD 2025-2026. GODINE**

Podgorica, jun 2025. godine

UVOD

Nacionalna strategija cirkularne tranzicije do 2030. godine (u daljem tekstu: Strategija), s pratećim Akcionim planom za 2023. i 2024. godinu (u daljem tekstu: Akcioni plan), usvojena je na sjednici Vlade Crne Gore 22. decembra 2022. godine. Strategija je izrađena u potpunosti u skladu sa prioritetima i ciljevima ključnih strateških dokumenata Crne Gore, kao i sa relevantnim sektorskim politikama, čime je obezbijedena koherentnost i izbjegnuto preklapanje aktivnosti u različitim oblastima.

Ovaj strateški dokument predstavlja odgovor Crne Gore na brojne međunarodne obaveze definisane kroz UN Agendu održivog razvoja do 2030. godine, Zeleni sporazum EU, kao i obaveze koje proizilaze iz procesa pristupanja Evropskoj uniji i drugih međunarodnih obaveza u oblasti održivog razvoja. Uspostavljanjem Strategije, Crna Gora se aktivno pridružila inicijativi Evropske komisije za novi model ekonomskog rasta i razvoja.

Sprovođenje Strategije i godišnjih akcionih planova zasniva se na multisektorskom i koordinisanom pristupu, koji uključuje jasno definisane nadležnosti i odgovornosti relevantnih institucija. Ministarstvo ekonomskog razvoja ima vodeću ulogu u upravljanju procesom implementacije, dok je efikasna saradnja sa resornim institucijama, privatnim sektorom, lokalnim samoupravama i međunarodnim partnerima ključna za uspješnu realizaciju politike.

U cilju praćenja napretka i evaluacije sprovođenja Strategije, uspostavljen je sistem monitoringa i izvještavanja, koji omogućava transparentno praćenje realizacije aktivnosti, identifikaciju izazova i planiranje budućih koraka. Monitoring se sprovodi redovno, kroz prikupljanje informacija od svih relevantnih aktera, a izvještaji se pripremaju na godišnjem nivou i predstavljaju analizu napretka u implementaciji mjera i ciljeva iz Akcionog plana.

U tom kontekstu, tokom dosadašnje primjene Strategije, pripremljena su dva izvještaja: Izvještaj za 2023. godinu, koji je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore dana 14. marta 2024. godine, i Izvještaj za 2024. godinu, čiji je rok za realizaciju shodno PRV IIQ 2025. godine. Ovi izvještaji predstavljaju osnov za definisanje novog Akcionog plana za period 2025–2026. godine, koji sadrži set konkretnih mjera i aktivnosti za nastavak procesa cirkularne tranzicije u Crnoj Gori, a čije donošenje je planirano Planom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu u II kvartalu 2025. Izrada Akcionog plana je podržana od strane DG Near, kroz ad hoc aktivnosti i projekat EU4Green uz obezbjeđivanje ekspertske podrške.

Akcioni plan sadrži 42 aktivnosti, u okviru šest strateških ciljeva, čija realizacija je planirana u period 2025-2026. godina. Najveći broj aktivnosti se odnosi na Strateški cilj 6 - *Stvoreno podsticajno okruženje za cirkularnu tranziciju*.

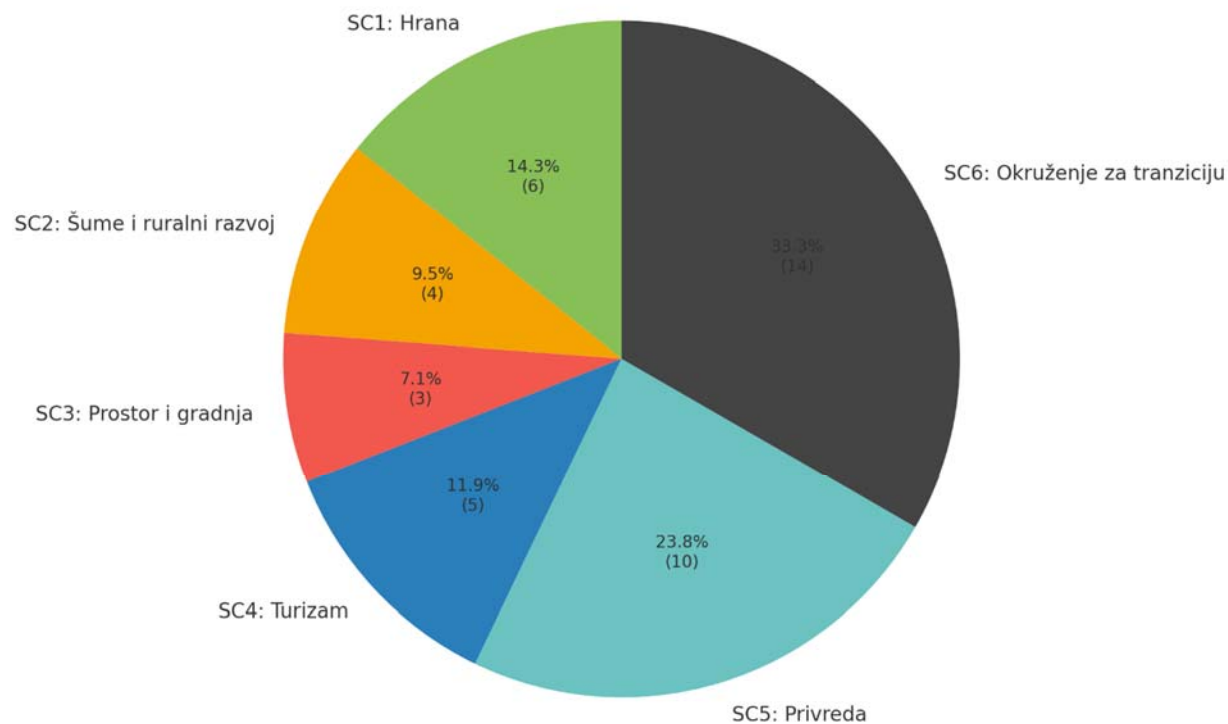
U procesu izrade novog Akcionog plana, izvršene su određene izmjene indikatora u odnosu na postavljene indikatore u strateškom dokumentu i Akcionom planu za period 2022–2023. Ove izmjene rezultat su konsultacija sa pojedinačnim članovima Radne grupe, nadležnim za praćenje i implementaciju aktivnosti u odgovarajućim oblastima. U okviru konsultacija sa predstavnicima resornih ministarstava i institucija/organizacija

uklonjeni su pojedini indikatori zbog nedostatka kontinuiteta u praćenju podataka, dok su određeni indikatori zamijenjeni relevantnijim i mjerljivijim pokazateljima koji bolje reflektuju rezultate realizovanih aktivnosti.

Konkretno,

- 1) U okviru strateškog cilja 1, indikatori: Sertifikovana površina organskih usjeva (u toku konverzije i potpuno konvertovana) i proizvodnja sa potpuno sertifikovane površine (MONSTAT), i Sertifikovana organska stoka (MONSTAT) nijesu zadržani, jer su procijenjeni kao manje relevantni za procjenu rezultata realizovanih aktivnosti. Zaključeno je da indikator *broj registrovanih organskih proizvođača*, koji se redovno ažurira, pruža jasniji uvid u trendove razvoja organske proizvodnje, uključujući i organski uzgoj. Takođe, u okviru operativnog cilja 1.3, indikator *Uzgoj prema principima cirkularne ekonomije (%)*, koji se odnosi na morsku akvakulturu, zamijenjen je indikatorom broj uzgajališta (morskih i slatkovodnih), koji Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV) redovno prati i izvještava na godišnjem nivou.
- 2) U okviru strateškog cilja 2, prethodni indikator izrađene smjernice za razvoj šumarstva na principima cirkularne ekonomije je uklonjen jer je aktivnost realizovana — smjernice su usvojene. Kao zamjena, uveden je indikator koji prati sprovođenje nacionalne inventure šuma, koja predstavlja ključnu i prioritetnu aktivnost za prikupljanje sveobuhvatnih i ažuriranih podataka o stanju šuma u Crnoj Gori.
- 3) U okviru strateškog cilja 3, podaci o ukupnom broju realizovanih zahtjeva (podnijetih i riješenih) putem online državnog informacionog sistema za oblast prostornog planiranja i izgradnje objekata, kao i o broju usvojenih planskih dokumenata tokom izvještajnog perioda, nijesu dostavljeni od strane nadležnog ministarstva za potrebe izvještavanja o stepenu sprovođenja Strategije za 2024. godinu, uveden je alternativni sveobuhvatniji indikator. Ovaj indikator se odnosi na broj identifikovanih područja u Crnoj Gori za koja je, zbog prisustva vrijednog i/ili osjetljivog biodiverziteta, neophodno obezbijediti odgovarajuće mjere zaštite. Time se omogućava očuvanje kontinuiteta u praćenju prostorno-planerskih aktivnosti kroz relevantan ekološki okvir.
- 4) U okviru strateškog cilja 4, uklonjeni su indikatori: broj novih registrovanih smještaja u skladu sa zelenim principima, jer neće imati kontinuitet u praćenju, kao i indikator stepen realizacije AP za razvoj ruralnog turizma iz razloga što nova Strategija razvoja ruralnog turizma za programski period nije rađena, te tako ni AP, pa su za novi programski period definisani novi indikatori koji će prikazati izvjesnost u realizaciji i biti relevantniji za praćenje.
- 5) Važno je istaći da u okviru strateških ciljeva 5 i 6, koji obuhvataju najveći broj aktivnosti iz Akcionog plana, indikatori nijesu mijenjani. Zadržani su kao odgovarajući okvir za praćenje realizacije mjera u tim oblastima.

Distribucija aktivnosti po strateškim ciljevima (ukupno: 42)

Grafikon 1 Pregled broja aktivnosti po strateškim ciljevima

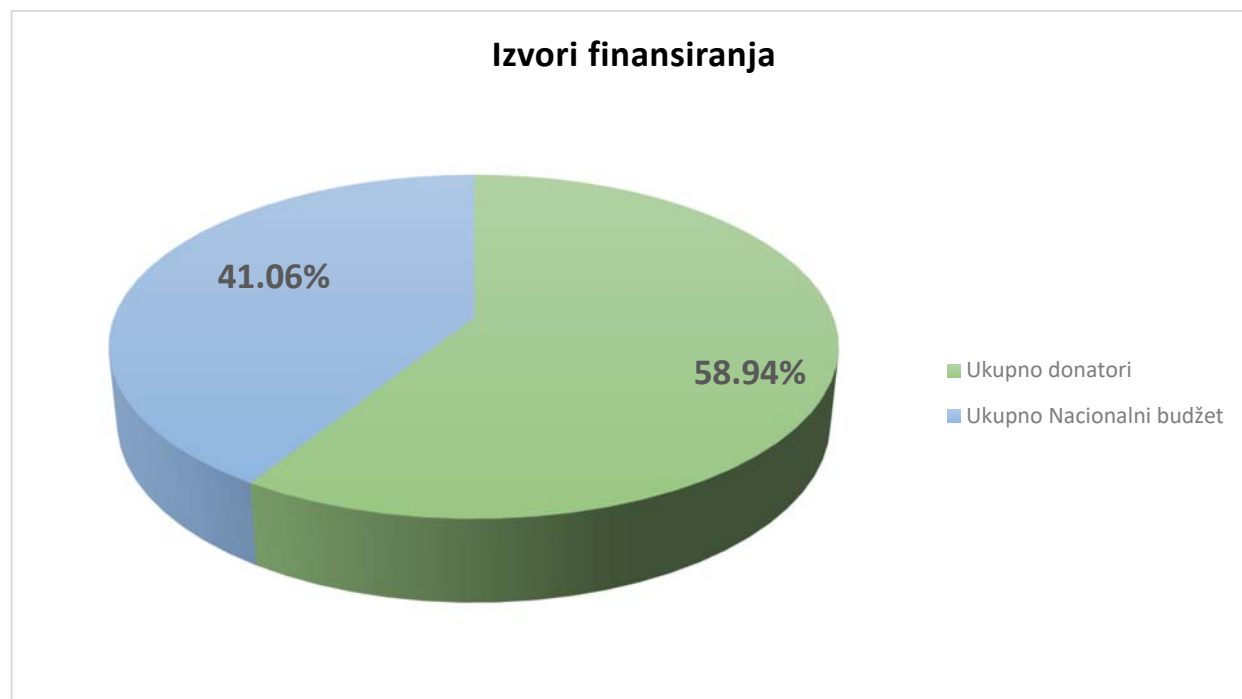
Za implementaciju Akcionog plana 2025-2026. predložen je finansijski okvir na nivou od 34,266,934.12€ odnosno 16,367,600.00€ u 2025. godini i 17,899,334.12€ u 2026. godini.

Opredjeljena sredstva finansiranja po izvorima finansiranja:

Izvori finansiranja	2025.	2026.
MPSV	1,235,000.00€ Agrobudžet 1,000,000.00€ donatori	1,335,000 Agrobudžet
Ukupno	2,235,000.00€	
MPPUIDI	170,000.00€ Nacionalni budžet	/
MERS	547,600.00€ donatori 10,000.00€ Nacionalni budžet	10,000.00€ donatori
Ukupno	557,600.00 €	
MT	25,000.00€ Nacionalni budžet	
MER	3,500,000€ Nacionalni budžet 1,177,140.02 € Nacionalni budžet 1,122,859.98 € ¹ 10,000.00€ donatori	5,500,000€ Nacionalni budžet 721,056.35 donatori
Ukupno	5,810,000.00€	6,221,056.35€
Fond za inovacije	1,000,000.00€ donatori	1,000,000.00€ donatori
MEIR	6,500,000.00€ donatori	6,500,000.00€ donatori
AŽŽS	70,000.00€ donatori	210,877.77€ donatori
MS	-	2,622,400€ donatori
Ukupno	16,367,600.00 €	17,899,334.12 €

¹ Navedena sredstva su obezbijedena iz Budžetskih sredstava opredijeljenih u 2023.

Analizom izvora sredstava za 2025. i 2026. godinu, zaključak je da je veći dio sredstava obezbijeđen kroz donacije (međunarodni fondovi, IPA i sl), dok je 41,06 % sredstava obezbijeđeno kroz nacionalni budžet relevantnih institucija.

Grafik 2 Izvori finansiranja za 2025. i 2026. godinu

Posmatrano po strateškim ciljevima najviše sredstava je izdvojeno za realizaciju strateškog cilja 5, i to 26,993,071.98 € € odnosno 78.77% ukupnog budžeta za 2025. i 2026. godinu. U nastavku slijedi grafički prikaz planiranih sredstava po strateškim ciljevima za 2025. i 2026. godinu.

Grafik 3 – Obezbijedena sredstva po strateškim ciljevima 2025-2026.

STRATEŠKI CILJ 1 UNAPRIJEĐENA STABILNA PONUDE BEZBJEDNE HRANE U SKLADU SA PRINCIPIMA CIRKULARNE EKONOMIJE							
Operativni cilj 1			Unapređenje organske proizvodnje				
Indikator učinka:	Polazna vrijednost 2022:			Prelazna vrijednost 2025:			Ciljna vrijednost 2030:
Broj sertifikovanih organskih proizvođača/ica	446 (u 2021. godini)			520			530
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.1.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026	Izvor finansiranja
1.1.1 Realizovati mjere podrške iz Agrobudžeta za podsticanje organske proizvodnje	IR: Stepen realizacije mjera iz Agrobudžeta Polazna vrijednost 2024.: 514 740,020.93€ nacionalnih 647,342.54€ IPARD ² Ciljana vrijednost 2025: 520 Ciljana vrijednost 2026: 600	MPŠV	2025.	2026.	900.000 €	1.000.000 €	Agrobudžet
1.1.2. Realizovati mjere podrške iz Javnog poziva za podršku poljoprivrednim praksama usmjerenim ka očuvanju biodiverziteta	IR: Broj krajnjih korisnika/ca koji su dobili podršku Polazna vrijednost 2024: 0 ³ Ciljana vrijednost 2025: 50 (% žena korisnica)	MERS Eko-fond	IV Q 2024	2025.	450.000 €	/	Donatorska sredstva i Privatni sektor Globalni fond za životnu sredinu(GEF) 350.000 € i Eko-fond 100.000 €
Operativni cilj 1.2.			Unapređenje tehnoloških procesa				

² IPARD sredstva nisu uračunata u planirana za 2025. godinu. Ova sredstva nisu namijenjena isključivo za organsku proizvodnju, i ne postoji metodologija da se izračuna približno koliko će organskih proizvođača podnijeti zahtjeve u IPARD javnim pozivima

³ Izvještaj Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, pilotiranje mjera shodno preporukama GEF 7 projekta

Indikator učinka:	Polazna vrijednost 2023:			Prelazna vrijednost 2025:			Ciljna vrijednost 2030 Ciljna vrijednost 2030:
Broj proizvođača koji su uveli inovacije u tehnološki proces	17 ⁴			25			30
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja
1.2.1. Podstaci primjenu inovativnih tehnologija i praksi u sektoru poljoprivrede	IR: Broj proizvođača koji je dobio podršku za uvođenje inovacija u proces proizvodnje Polazna vrijednost 2024 ⁵ : 20 korisnika Ciljana vrijednost 2025: 20 (% žena učesnica) Ciljana vrijednost 2026: 20 (% žena učesnica)	MPŠV	2025.	2026.	300.000 €	300.000 €	Agrobudžet
Operativni cilj 1.3.		Održivo upravljanje akvakulturom					
Indikator učinka:	Polazna vrijednost 2024			Prelazna vrijednost 2025:			Ciljna vrijednost 2030:

⁴ Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana Nacionalne strategije cirkularne tranzicije do 2030. godine za 2023. godinu

⁵ Izvještaj Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, 2025. godina

Broj uzgajališta (morskih i slatkovodnih) % (MPŠV) ⁶	15 ⁷			17			20
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.3.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja
1.3.1. Unapređenje zakonodavnog okvira za održivo upravljanje akvakulturom	IR: Donijet novi Zakon o akvakulturi Donijet Pravilnik o bližim pravilima i uslovima organske proizvodnje životinja, akvakulture i morskih algi Polazna vrijednost 2024: 0 ⁸ Ciljna vrijednost 2025: 1	MPŠV	2025	2026	Redovne aktivnosti MPŠV	Redovne aktivnosti MPŠV	Nacionalni bužet MPŠV
1.3.2. Unapređenje strateškog okvira za akvakulturu	IR: Donijet višegodišnji nacionalni strateški plan za akvakulturu Polazna vrijednost 2024: 0 Ciljana vrijednost 2025: 1	MPŠV	I Q 2025	IV Q 2025	Redovne aktivnosti MPŠV	Redovne aktivnosti MPŠV	Nacionalni bužet MPŠV
1.3.3. Unapređenje postojećih uzgajališta (morskih i slatkovodnih)	IR: Broj podržanih uzgajivača za poboljšanje	MPŠV	I Q 2025	IV Q 2026	35.000€	35.000€	Agrobudžet

⁶ Novi indikator koji se mjeri na godišnjem nivou od strane MPŠV, a koji mijenja prethodni indikator „ Uzgoj prema principima CE % (MPŠV)“ koji nije uveden/mjeren kao što je definisano tokom izrade Strategije 2022. godine

⁷ Na osnovu dostupnih podataka MPŠV iz 2022. i 2023. godine

⁸ Aktivnost 1.3.1. odnosi se na činjenicu da je potrebno donijeti novi Zakon za održivo upravljanje akvakulturom, te je ciljna vrijednost da se donese Zakon (1 pravni akt), polazna vrijednost je shodno tome definisana kao 0

	konkurentnosti i efikasnosti sektora akvakulture Polazna vrijednost 2024.: 15 Ciljana vrijednost 2025: 15 Ciljana vrijednost 2026: 15						
STRATEŠKI CILJ 2 UNAPRIJEĐENE DRUŠTVENE, EKOLOŠKE I EKONOMSKE FUNKCIJE ŠUMA I NJIHOVA OTPORNOST NA NEGATIVNE UTICAJE KLIMATSKIH PROMJENA, RURALNI RAZVOJ I BIOEKONOMIJA							
Operativni cilj 2.1.		Unaprijediti poznavanje stepena razvoja, implementacije i spremnosti politika i sektorskih strateških dokumenta					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2024:		Prelazna vrijednost 2025:			Ciljna vrijednost 2030:
Urađena inventura šuma⁹		0		Pripremljen Nacrt			Objavljena inventura šuma
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.1.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025.godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026.godini	Izvor finansiranja
2.1.1. Unapređenje zakonodavnog okvira	IR: Donijet Zakon o šumama IR: Broj donijetih podzakonskih akata Polazna vrijednost 2024.: 0 ¹⁰ Ciljana vrijednost 2025.: 1 Ciljana vrijednost 2026.: 3	MPŠV	2025.	2026.	Redovne aktivnosti MPŠV	Redovne aktivnosti MPŠV	Nacionalni bužet MPŠV

⁹ Uveden novi indikator koji mijenja prethodno definisani i ostvareni indikator koji se odnosio na „Definisane smjernice za razvoj šumarstva u kontekstu cirkularne ekonomije“. Navedeni indikator se odnosi na najvažniju aktivnost u oblasti šumarstva od 2013. godine koja će pružiti dragocjene podatke u vezi sa stanjem šuma u Crnoj Gori.

¹⁰ Aktivnost 2.1.1. podrazumjeva donošenje novog Zakona o šumama i pratećih podzakonskih akata i shodno planiranom, očekuje se donošenje Zakona tokom 2025. godine, a pratećih podzakonskih akata u 2026. godini

2.1.2. Analiza efekata politika i strateških dokumenata drugih sektora i uticaja na implementaciju politika CE	IR: Objavljena Analiza Polazna vrijednost 2024.: 0 ¹¹ Ciljna vrijednost 2025.: 1	MPŠV	2025	2025	Redovne aktivnosti MPŠV	Redovne aktivnosti MPŠV	Nacionalni budžet MPŠV
2.1.3. Ažurirati inventuru šuma	IR: Objavljeni podaci nacionalne inventure šuma Polazna vrijednost 2024.: 0 ¹² Ciljana vrijednost 2026.: 1	MPŠV	Q2 2025.		1.000.000 €	/	Donatorska sredstva (GCF)
2.1.4. Priprema plana razvoja šumskih predjela sa smjernicama za izradu planova koje u fokusu imaju ekosistemske usluge šume	IR: Objavljen Plan i Smjernice Polazna vrijednost 2024.: 0 ¹³ Ciljana vrijednost 2025.: 2	MERS	I Q 2024	2025	49.600 €	/	Donatorska sredstva (GEF)
STRATEŠKI CILJ 3. ODRŽIVO KORIŠĆENJE PROSTORA I SVIH RESURSA U IZGRADNJI OBJEKATA							
Operativni cilj 3.1.		Unapređenje oblasti građevinarstva i prostornog planiranja u skladu sa principima cirkularne ekonomije					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2024:		Prelazna vrijednost 2025:		Ciljna vrijednost 2030:	
Broj AB područja vrijednog biodiverziteta¹⁴		96		100		105	

¹¹ Polazna vrijednost je definisana imajući u vidu činjenicu da Analiza nije donijeta tokom 2024. godine odnosno da se očekuje usvajanje tokom 2025. godine

¹² Polazna vrijednost je definisana na ovaj način imajući u vidu da je Nacionalna inventura šuma u Crnoj Gori sprovedena u periodu od 2010. do 2013. godine odnosno da je završni izvještaj objavljen je 2013. godine, a shodno Zakonu o šumama predviđeno je da se ista vrši periodično, po pravilu svakih deset godina.

¹³ Polazna vrijednost je definisana shodno činjenici da u Crnoj Gori do sada nije usvojen niti jedan plan razvoja šuma na nivou opština odnosno smjernice za izradu istih, dok je projektom GEF 7 planirano donošenje smjernica za izradu kako plana razvoja šuma za opštinu Žabljak, tako i smjernica za izradu planova za privatne šume.

¹⁴ Uveden novi indikator koji mijenja prethodno definisana dva indikatora „ Broj svih realizovanih zahtjeva (podnijetih i riješenih) kroz online državni informacioni sistem za oblast prostornog planiranja i izgradnje objekata“ i „Broj donijetih planskih dokumenata“. Polazne vrijednosti nisu definisane od strane resornog ministarstva, niti su dostavljeni podaci po sonovu istih.

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.1.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja
3.1.1. Prostornim planom Crne Gore (PPCG) uvesti preventivne mjere za ublažavanje uticaja na klimatske promjene	IR: Donijet PPCG koji uključuje preventivne mjere za klimatske promjene Polazna vrijednost 2024.: 0 ¹⁵ Ciljna vrijednost 2025.: 1 Usvojen PPCG	MPPUIDI	2020.	II Q 2025.	150.000 €	0	Nacionalni budžet MPPUIDI
3.1.2. Izrada i usklađivanje Programa razvoja građevinarstva sa principima cirkularne ekonomije	Usvojen Program Polazna vrijednost 2024.: Pripremljen Nacrt programa razvoja građevinarstva za trogodišnji period Ciljna vrijednost 2025.: Pripremljen Predlog Programa razvoja građevinarstva za trogodišnji period Ciljana vrijednost 2026.: Usvojen Program razvoja građevinarstva	MPPUIDI	II 2021.	III Q 2026.	20.000 €	0	Nacionalni budžet MPPUIDI

¹⁵ Prostorni plan Crne Gore do 2040. godine nije donijet u planiranom roku, 2024. godine, te je rok za donošenje istog prilagođen postojećoj dinamici.

3.1.3. Ažuriranje Mape konzervaciono najznačajnijih područja koje karakteriše prisustvo velikog broja vrsta i staništa odlične i dobre reprezentativnosti	IR: Ažurirana Mapa IR: Ažurirane smjernice za integrisanje biodiverziteta u prostorno planiranje Polazna vrijednost 2024.: 0 ¹⁶ Ciljana vrijednost 2025.: 1 Ciljana vrijednost 2026: 2	MERS	Q II 2025	II Q 2026	5.000 €	5.000 €	Donatorska sredstva (GEF)
STRATEŠKI CILJ 4. UNAPRIJEĐEN RAZVOJ TURIZMA NA PRINCIPIMA ODRŽIVOG RAZVOJA							
Operativni cilj 4.1.		Uvedene „zelene“ (ekološki prihvatljive) vrste smještaja					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2022:		Prelazna vrijednost 2025:			Ciljna vrijednost 2030:
Broj dodijeljenih kredita/investicije za izgradnju novih i rekonstrukciju, adaptaciju, opremanje postojećih hotelskih i drugih smještajnih objekata uz podsticanje uvođenja novih ekološki prihvatljivih tehnologija i standarda		0		2			5
Broj novih registrovanih smještaja u skladu sa zelenim principima		0		5			10
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.1.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja

¹⁶ Mapa konzervaciono najznačajnijih područja koje karakteriše prisustvo velikog broja vrsta i staništa odlične i dobre reprezentativnosti, sa pratećim Smjernicama za integraciju biodiverziteta u prostorno planiranje pripremljena je i objavljena tokom 2023. i 2024. godine u okviru projekta "Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje ključnih tačaka biodiverziteta Crne Gore" (GEF7) koji sprovodi Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Ažuriranje Mape i Smjernica je planirano tokom 2025. godine na bazi podataka dobijenih kroz terenska istraživanja sprovedena 2024. godine.

4.1.1.Unapređenje zakonodavnog okvira i ažuriranje postojećeg Priručnika za smještajne Kapacitete	IR: Ažurirani Priručnik objavljen na internet stranici Ministarstva Početna vrijednost 2024: 0 ¹⁷ Ciljana vrijednost 2026: 1	MT	II Q 2025	IV Q 2026	Redovne aktivnosti MT	Redovne aktivnosti MT	Nacionalni bužet MT
Operativni cilj 4.2.		Unaprijeđen razvoj “zelenih vrsta usluga”					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2022:		Prelazna vrijednost 2025:			Ciljna vrijednost 2030:
Broj dodijeljenih eko oznaka za zelene usluge		14		25			30
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.2.	Indikator rezultata za 2025/2026 godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025.godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja
4.2.1.Uvođenje oznake kvaliteta za zelene usluge (eko oznaka, za domaćinstva) u pravni okvir	IR: Broj različitih eko oznaka uvedenih kroz zakon/podzakonske akte Polazna vrijednost 2024.: 1 Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljana vrijednost 2026: 1	MT Ključni partner: NTO	II Q 2025	IV Q 2026	Redovne aktivnosti MT	/	Nacionalni budžet MT
4.2.2. Uvođenje šeme „Zelene destinacije“	IR: Šema „Zelene destinacije“ postala dio redovne šeme MT/NTO Polazna vrijednost 2024.: 0 ¹⁸ Ciljna vrijednost 2025.: 0 Ciljna vrijednost 2030: 1	MERS Ključni partneri: MT NTO	II Q 2025	IV Q 2026	5.000 €	5.000 €	Donatorska sredstava (GEF)

¹⁷ Priručnik za smještajne kapacitete nije donijet shodno planiranoj dinamici 2024. godine, te je rok za donošenje iste, na osnovu informacije dobijene od strane predstavnika Ministarstva turizma, pomjeren za 2026. godinu.

¹⁸ Proces uvođenja šeme „Zelene destinacije“ još uvijek nije započet, a u toku je komunikacija između MERS i MT oko započinjanja procesa tokom 2025. godine.

Operativni cilj 4.3.		Razvoj posebnih oblika turizma uz implementaciju inovativnih rješenja					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2024		Prelazna vrijednost 2025			Ciljna vrijednost 2030
Stepen realizacije AP Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025. godine		85% ¹⁹		80%			/
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.3.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvori finansiranja
4.3.2. Podrška restauraciji suvozida	IR: Broj korisnika koji su dobili podršku kroz Javni poziv (disegregirano po polu) Polazna vrijednost 2024.: 0 ²⁰ Ciljna vrijednost 2025.: 5 (% žena učesnica) Ciljana vrijednost 2026: 5 (% žena učesnica)	MERS Ključni partner: Eko-fond	IIIQ 2025	IVQ2026	30.000€	/	Donatorska sredstva (GEF)
Operativni cilj 4.4.		Unaprijeđenje infrastrukture i održivog transporta u službi turizma					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2022		Prelazna vrijednost 2025			Ciljna vrijednost 2030
Broj (km) uređenih planinskih i biciklističkih staza u okviru Nacionalne mreže planinskih staza		1300 km planinarskih staza i oko 2.500 km biciklističkih staza (2022.)		45 km planinarskih staza 25 km planinarskih staza			50 km planinarskih staza 30 km planinarskih staza
Broj registrovanih seoskih domaćinstava obuhvaćenih aplikacijom		3		310			320
		Nadležne institucije				Sredstva planirana za	Izvori finansiranja

¹⁹ Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za 2023. godinu, <https://wapi.gov.me/download/bea33cd3-8bb5-4559-bd6e-1eaa5051dadd?version=1.0>

²⁰ Radi se o pilotiranju nove mjere, tako da tokom 2024. godine nije bilo korisnika.

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.4.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu		Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	
4.4.1. Uređenje i održavanje planinskih i biciklističkih staza i panoramskih puteva (ruta) radi povezivanja turističkih atrakcija	IR: Broj uređenih i održavanih planinskih i biciklističkih staza i panoramskih puteva(km) i ruta (broj) Polazna vrijednost 2024.: 25 ²¹ Ciljna vrijednost 2025.: 30 Ciljana vrijednost 2026.: 40	MT	III Q 2025	IV Q 2026	20.000 €	0	Nacionalni bužet (MT).
4.4.2. Unaprijeđenje internet stranice i aplikacije za registrovana seoska domaćinstva	IR: Ažurirana internet stranica i aplikacija za registrovana seoska domaćinstva Polazna vrijednost 2024.: 0 ²² Ciljna vrijednost 2025.: 2	MT	II Q 2025	IV Q 2025	5.000 €	/	Nacionalni bužet (MT).
4.4.3. Uspostaviti pametnu trasnportnu mrežu za pristupačnost putnicima sa invaliditetom	IR: Pripremljena procjena potreba i dostupnih rješenja i utvrđivanja i uključivanja ciljnih korisnika (PRM putnici) Polazna vrijednost 2024.: 0 ²³ Ciljna vrijednost 2026.: 1	MS Aerodromi Crne Gore		II Q 2026	0	2.622.400 €	Donatorska sredstva (Evropski fond za regionalni razvoj (ERDF) u okviru Evropske teritorijalne saradnje, koji pruža podršku između država Dunavske regije.)

²¹ Podatak se odnosi na 2023. godinu, jer je tokom 2024. godine došlo do prekida saradnje sa PSCG

²² Definisana polazna vrijednost se odnosi na činjenicu da ova aktivnost nije do sada relizovana.

²³ Polazne vrijednosti su definisane od strane nadležnog Ministarstva.

	IR: Web stranica vazdušnih luka u Crnoj Gori usklađena za potrebe PRM putnika Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2026.: 1 IR: Prilaz i prostor unutar samih aerodroma prilagođen osobama sa invaliditetom²⁴ Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2026.: 1						
STRATEŠKI CILJ 5. UNAPRIJEĐENA KONKURENTNOST PRIVREDE KROZ DIVERSIFIKACIJU, INOVACIJE I POVEĆANJE RESURSNE EFIKASNOSTI							
Operativni cilj 1		Održivo finansiranje i tehnološki razvoj					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2022	Prelazna vrijednost 2025			Ciljna vrijednost 2030	
<i>Broj podržanih preduzetnika/privrednih društava (MER)</i>		0	50			55	
<i>Broj podržanih mladih i žena (MER) - od podržanog broja preduzetnika/privrednih društava</i>		50	60			70	
<i>Broj sertifikovanih eksperata LCA (IRF)</i>		0	1			5	
<i>SBA score za dimenziju 9 (MER)</i>		3.65	4			4	
<i>Broj preduzeća koja su prošla energetske preglede zgrada (MEIR)</i>		11	15			20	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5.1.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025.	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvori finansiranja

²⁴ Ovaj indikator podrazumjeva da su uvedene taktilne staze od parkinga do same zgrade, postavljeni adekvatni monitori, stolice sa ciljem olakšavanja pristupa i korišćenja pristupa aerodromskih usluga

				aktivnos ti	godini		
5.1.1. Realizacija Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu	IR: Broj podržanih preduzetnika/ca / privrednih društava Polazna vrijednost 2024.: 94²⁵/ 2,644,787.1326 (38 žena/ 764,719.04€) Ciljna vrijednost 2025: 50 50 (žene vlasnice 40%) Ciljna vrijednost 2026: 55 (žene vlasnice 40%)	MER	II Q 2025.	IV Q 2025.	3.500.000 €	3.500.000 €	Nacionalni budžet (MER)
5.1.2. Finansiranje projekata sa klimatskom komponentom (zaštita životne sredine, energetska efikasnost i sl.) i jačanje održivog razvoja	IR: Broj podržanih MSP Polazna vrijednost 2024: RBCG (EIB): 0 Fond za inovacije- Realizacija Programa podrške za razvoj inovacija -PL kolaborativnih grantova za inovacije -5 preduzeća i 6 naučno-istraživačkih organizacija (36% žena/124.089,80 €) Ciljna vrijednost 2025.: RBCG - 1	Fond za inovacije Razvojna banka CG (RBCG) i dr.	I Q 2025.	IV Q 2026.	1.000.000 €	1.000.000 €	Budžet Fond za inovacije Donatori

²⁵ Izvještaj o radu Ministarstva ekonomskog razvoja, 2025. godina

²⁶ Rezultati Programa u 2024. godini

	Fond za inovacije : 6 preduzeća i 7 naučno-istraživačkih organizacija (40% žena) Ciljna vrijednost 2026: RBCG - 1 Fond za inovacije : 6 preduzeća i 7 naučno-istraživačkih organizacija (40% žena)						
5.1.3. Podsticati inovacije u funkciji energetske efikasnosti u industriji	IR: Broj podržanih privrednika/MSP Polazna vrijednost 2024.: 7 u iznosu od 1.289.479,62€ (žena 28,6%/365.431,81 €). Ciljna vrijednost 2025: 10 U 2024. godini je usvojen Program EE za 2024. godinu i 1. oktobra 2024. godine je raspisan Javni poziv u vrijednosti od 2,3 mil€. (30% vlasnica žena) Donošenje I implementacija Programa za podsticanje	Vodeća institucija: MER, MPNI, ME Ključni partner: Fond za inovacije	Q1 2025.	Q4 2026.	1.177.140,02 € 1.122.859,98 €²⁷ (za implementaciju programa iz Javnog poziva za 2024. godinu i monitoring projekata iz Javnog poziva 2023.)	2.000.000 € ²⁸	Nacionalni budžet (MER) IPA III

²⁷ Navedena sredstva su obezbijeđena iz Budžetskih sredstava opredijeljenih u 2023. i 2024.

²⁸ Planirana sredstva za čiju će se namjenu obezbijediti saglasnost od nadležnog resora za godinu u kojoj će se aktivnost realizovati i za koju će se izvještavati.

	inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji u 2026. i raspisivanje Javnog poziva. Ciljna vrijednost 2030: 10						
5.1.4. Podsticati cirkularnu tranziciju i odgovorno poslovanje	IR: Kreirati instrumente za podsticaj uspostavljanja cirkularnog modela poslovanja Polazna vrijednost 2024.: 0 ²⁹ Ciljna vrijednost 2025.: 1	MER Ključni partner: UNDP i ILO	2025.	2026.	/	504.964 € ³⁰ 449.400 € (EU) 55.564 € (ILO)	Donatorska sredstva EU Facility reform ILO
5.1.5. Kreiranje Studije cirkularne i energetske tranzicije u sektoru industrije i izgradnja potrebnih vještina	IR: Studija cirkularne i energetske tranzicije u sektoru industrije uz izgradnju potrebnih vještina Ciljna vrijednost 2025: Pripremne aktivnosti za izradu Studije na nivou svih projektnih partnera Njemačke, Austrije, Finske, Španije i Albanije i partnera u CG Ciljna vrijednost 2026: Implementacija aktivnosti na izradi Studije tranzicije industrije	Vodeća institucija: Ministarstvo ekonomskog razvoja u saradnji sa projektnim partnerima	III Q 2025	IV Q 2026	10.000 €	/	Donatori - INTERREG EUROPE Projekat "Just Environmental Transition and Skill building in Industrial Regions-JETSKIR"

²⁹ Definisane aktivnosti u okviru projekta -Cirkularna tranzicija i odgovorno poslovanje u Crnoj Gori-, Ministarstvo ekonomskog razvoja u saradnji sa UNDP i ILO

³⁰ Sredstva opredijeljena za cjelokupan period implementacije programskih aktivnosti od dvije godine (2025-2026.)

Energetska efikasnost							
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5.2.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026.	Izvor finansiranja
5.1.6. Obezbjedenje vršenja energetske pregleda MSP	IR: Broj realizovanih pregleda Polazna vrijednost 2024.: 14 Ciljna vrijednost 2025.: 15 Ciljna vrijednost 2030.: 15	MEIR	2025.	2026.	<i>Redovne aaktivnosti MEIR</i>	<i>Redovne aktivnosti MEIR</i>	Projekt Energetske efikasnosti u Crnoj Gori - The Montenegro Second Energy Efficiency Project (MEEP 2) -Projekat se sprovodi iz kreditnih sredstava dobijenih od strane Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD). Predmetna aktivnost se sprovodi od strane MEIR, kao dio doprinosa u realizaciji predviđenih aktivnosti.
5.1.7. Uspostavljanje podsticajnih programa za podršku EE investicija za domaćinstva, turizam i privredu	IR: Broj korisnika koji su dobili podršku Polazna vrijednost 2024: 4600 domaćinstava	MEIR	IQ 2025	IVQ 2026	6.500.000 €	6.500.000 €	Donacija od Evropske Komisije - 8 mil.€ - za domaćinstva; - 3.5 mil za turizama, i 1.5 € za industriju.

	Ciljna vrijednost 2025: 2500 domaćinstava Ciljana vrijednost 2026.: 3000						
Zelene javne nabavke							
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026.	Izvor finansiranja
5.1.8. Podsticanje naručilaca da koriste zelene kriterijume prilikom sačinjavanja tenderske dokumentacije	IR: Broj objavljenih postupaka koji sadrže zelene kriterijume Polazna vrijednost 2024.: 0 ³¹ Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljana vijednost 2026.: 1	MF	2025.	2026.	<i>Redovne aktivnosti MF</i>	<i>Redovne aktivnosti MF</i>	Nacionalni bužet MF
5.1.9. Donošenje Smjernica za ozelenjavanje javne uprave	IR: Smjernice objavljene na internet stranici Vlade Crne Gore Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljana vijednost 2026.: 1	KOR MF	2025.	2026.	<i>Redovne aktivnosti nadležnih institucija</i>	<i>Redovne aktivnosti nadležnih institucija</i>	Budžet KOR Nacionalni budžet MF
5.1.10.Promovisanje koncepta zelenih javnih nabavki iu EUSAIR regiji	IR: Urađena analiza stanja u oblasti primjene zelenih javnih nabavki u EUSAIR regiji Polazna vrijednost 2024.:0 ³² Ciljna vrijednost 2025.: 1	MER PKCG Ključni partner: MF	2025.	2026.	/	178.107,98 € ³³	Donatorska sredstva (IPA ADRION- Projekat GPP2Adrion)

³¹ Polazne vrijednosti za aktivnosti 5.1.8, 5.1.9. su definisane na osnovu izvještaja Ministarstva finansija, 2025. godine

³² Aktivnosti u okviru 5.1.10.definisane u okviru projekta GPP ADRION, Ministarstvo ekonomskog razvoja

³³ Sredstva opredjeljena za dvogodišnji programski period, 2025-2026. godina

	IR: Uspostavljanje regionalne kontakt tačke za podršku Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1 IR: Uspostavljanje transnacionalne mreže za jačanje primjene zelenih javnih nabavki Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2030.: 1						
STRATEŠKI CILJ 6 STVORENO PODSTICAJNO OKRUŽENJE ZA CIRKULARNU TRANZICIJU							
Operativni cilj 1		Jačati kapacitete za primjenu koncepta cirkularne ekonomije i promovisati koncept na svim nivoima					
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2022		Prelazna vrijednost 2025			Ciljna vrijednost 2030
<i>Broj (univerzitetskih) edukativnih programa sa uključenom tematikom CE</i>		0		1			1
<i>Broj eko osnovnih škola (Zavod za školstvo)</i>		17		23			25
<i>Broj MSP koje su dobile nagradu za društveno odgovorno poslovanje (PKCG, UPCG i ADP Zid)</i>		9		1			2
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja
6.1.1. Organizovanje promotivnih/edukativnih aktivnosti o benefitima koje donosi primjena koncepta CE u okviru	IR: Broj radionica/edukativnih aktivnosti za privatni sektor/broj učesnika/ca	PKCG AZŽS MER NVO sektor i dr.	2025.	2026.	<i>Redovne aktivnosti nadležnih institucija</i>	<i>Redovne aktivnosti nadležnih institucija</i>	PKCG AZŽS MER NVO sektor i dr.

svakog od razvojnih sektora i za sve grupe zainteresovanih strana	Polazna vrijednost 2024: Organizovano 4 edukativne aktivnosti/277 učenika/ca (50% žena) Ciljna vrijednost 2025: Organizovano 5 edukativnih aktivnosti/100 učenika/ca Ciljna vrijednost 2026: Organizovano 5 edukativnih aktivnosti/100 učenika/ca						
6.1.2. Identifikovanje stanja u oblasti inovacija i cirkularne ekonomije na nacionalnom i transnacionalnom nivou	IR: Urađena analiza i pregled stanja Polazna vrijednost 2024.: 0³⁴ Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljana vrijednost 2026.: 1	MER	2025.	2026.	/	37.984,37 ³⁵ €	Donacije (HORIZON-WIDERA-2023-ERA-01)
6.1.3. Izrada smjernica za održive finansije	IR: Izrađena Mapa puta za održive finansije Polazna vrijednost 2024.: 0³⁶ Ciljna vrijednost 2025.: 1	CBCG RG	2025.	2025.	Redovna aktivnosti CBCG	Redovna aktivnost CBCG	Budžet CBCG
6.1.4. Izrada Vodiča za Sistem ekološkog upravljanja i revizije (EMAS)	IR: Pripremljen Vodič	MERS	II Q 2025	IV Q 2025	4.000 €	/	Donatorska sredstva GEF-a

³⁴ Polazna vrijednost definisana shodno planu aktivnosti u okviru projekta – CASRI, Ministarstvo ekonomskog razvoja

³⁵ Sredstva opredjeljena za dvogodišnji period, 2025-2026.

³⁶ Polazna vrijednost definisana shodno informaciji CBCG i RG

	Polazna vrijednost 2024.: 0 ³⁷ Ciljna vrijednost 2025.: 1						
6.1.5. Izrada Smjernica za integraciju ESG (ekoloških, društvenih i upravljačkih) principa u poslovne prakse i promocija ESG smjernica	IR: Pripremljene Smjernice i objavljene Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1 IR: Broj promotivnih aktivnosti Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1	MERS	II Q 2025	IV Q 2025	4.000 €	/	Donatorska sredstva GEF-a
Operativni cilj 2		Unaprijediti upravljanje otpadom primjenom koncepta cirkularne ekonomije					
Indikator učinka		Početna vrijednost 2022		Prelazna vrijednost 2025			Ciljna vrijednost 2030
Ukupna količina komunalnog otpada pripremljenog za ponovnu upotrebu ili recikliranje od ukupne količine sakupljenog komunalnog otpada (%)		3,4% ³⁸		7%			9%
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja
6.2.1. Izrada podzakonskog akta koja će definisati metodologiju za utvrđivanje količina	IR: Donijeta Uredba o metodologiji	MERS	2025	III Q 2026	Redovne aktivnosti MERS	Redovne aktivnosti MERS	Nacionalni budžet MERS

³⁷ Polazna vrijednost za 6.1.4. i 6.1.5. je definisana shodno činjenici da u Crnoj Gori trenutno ne postoje navedeni Vodič i Smjernice odnosno izrada oba dokumenta je u toku i očekuje se da će biti finalizovane do kraja 2025. godine

³⁸ Podatak Monstata - [Stvoreni i obrađeni otpad u 2023.godini.pdf](#)

otpada za koje su utvrđeni ciljevi	Polazna vrijednost 2024.: 0 ³⁹ Ciljna vrijednost 2025.: 1						
6.2.2. Uspostavljanje informacionog sistema za EPR	IR: Obezbijeđeno redovno izvještavanje o količinama otpada za svaki tok otpada Polazna vrijednost 2024.: 0 ⁴⁰ Ciljna vrijednost 2025.: 1	AZŽS Ključni partner: Monstat	2025	IV Q 2025	70.000€	/	Donatorska sredstva
6.2.3. Unaprijeđenje zakonskog okvira za uspostavljanje proširene odgovornosti proizvođača	IR: Donijet podzakonski akt koji definiše EPR Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1	MERS	2025	IV Q 2025	10.000€	/	Nacionalni budžet MERS
6.2.4. Unapeređenje zakonodavnog okvira za eliminaciju plastike za jednokratnu upotrebu	IR: Donijet podzakonski akt Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1	MERS	2025	IV Q 2026	Redovne aktivnosti MERS	Redovne aktivnosti MERS	Nacionalni budžet MERS
6.2.5. Podizanje svijesti o ekološki prihvatljivom upravljanju plastičnim otpadom u Crnoj Gori	IR: Inventar količine proizvedenog plastičnog otpada i plastičnih proizvoda na tržištu Crne Gore Polazna vrijednost 2024.: 0 ⁴¹ Ciljna vrijednost 2025.: 1	AZŽS Ključni partner: Regionalni centar Baselske konvencije u Slovačkoj	I Q 2025	IV Q 2025	/	€ 52.719,44 60.000,00 USD (devizni kurs na dan 27.05.25, CBCG)	Donatorska sredstva Projekat „Podizanje svijesti o ekološki prihvatljivom upravljanju plastičnim otpadom u Crnoj Gori“
6.2.6. Unapređenje sistema upravljanja	IR: Broj zona bez plastike u Crnoj Gori	AZŽS	I Q 2025	I Q 2026	/	158.158,33 € 180.000,00 USD (devizni	Donatorska sredstva Projekat „Podizanje svijesti o ekološki

³⁹ Imajući u vidu da je Zakon o upravljanju otpadom donijet u II kvartalu 2024. godine, dinamika donošenja podzakonskih akata je promijenjena (mjere 6.2.3. i 6.2.4.).

⁴⁰ Polazna vrijednost je definisana shodno činjenici da Informacioni sistem za EPR nije uspostavljen tokom 2024. godine ali su aktivnosti u toku i uspostavljanje se očekuje tokom 2025. godine.

⁴¹ Projekat u okviru koga će biti urađen inventar je započet 2025. godine.

plastičnim otpadom u Crnoj Gori	Polazna vrijednost 2024.: 750 ⁴² Ciljna vrijednost 2025.: 1 ⁴³ Ciljana vrijednost: 2026:1					<i>kurs na dan 27.05.25, CBCG)</i>	prihvatljivom upravljanju plastičnim otpadom u Crnoj Gori“
6.2.7. Podrška jačanju kapaciteta lokalnih samouprava i privrednih subjekata za uspostavljanje kružnih tokova materijala kroz regionalnu saradnju	IR: Broj JLS u Crnoj Gori koje su uključene u aktivnosti izgradnje kapaciteta Polazna vrijednost 2024.: 0 ⁴⁴ Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljana virijednost 2026:1 Broj realizovanih obuka i sesija razmjene znanja Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljana vrijednost 2026: 3	GIZ	IQ 2025	IVQ 2026			Donatorska sredstva, GIZ Projekat Integralno upravljanje otpadom i sprečavanje morskog otpada na Zapadnom Balkanu“ – MLP2
Operativni cilj 3		Unaprijeđen mehanizam koordinacije za sprovođenje koncepta CE					
Indikator učinka		Početna vrijednost 2024.		Prelazna vrijednost 2025.			Ciljna vrijednost 2030.
Stepen realizacije AP za CE		45%		60%			70%
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 6.3.	Indikator rezultata za 2025/2026. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planiran i datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025. godini	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2026. godini	Izvor finansiranja

⁴² <https://www.greenhome.co.me/projekti/zona-smanjene-upotrebe-plastike-sa-horeca-sektorom/>

⁴³ AZŽS nije definisala ciljne vrijednosti za navedenu aktivnost.

⁴⁴ Projekat koji ima za cilj uključivanje JLS je započeo 2025. godine

6.3.1. Procjena finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju AP za CE shodno nalazima srednjoročne evaluacije	IR: Urađen Izvještaj o realizaciji AP sa predlogom za unapređenje ili reviziju strateškog dokumenta Polazna vrijednost 2024.: 0 ⁴⁵ Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljana vrijednost 2026.: 1	MER	I Q 2026	II Q 2026	<i>Redovne aktivnosti MER</i>	<i>Redovne aktivnosti MER</i>	Nacionalni budžet MER
6.3.2. Unaprijediti Koordinaciju RG za zelenu tranziciju	IR: Broj održanih sastanaka Polazna vrijednost 2024.: 1 Ciljna vrijednost 2025.: 2 Ciljna vrijednost: 4 IR: Broj pripremljenih dokumenata Polazna vrijednost 2024.: 1 Ciljna vrijednost 2025.: 1 Ciljna vrijednost: 2	MER	2025.	2026.	<i>Redovne aktivnosti MER</i>	<i>Redovne aktivnosti MER</i>	Nacionalni budžet MER
6.3.3. Planiranje i sprovođenje formativne evaluacije Strategije CE	IR: Sprovedena formativna evaluacija i date smjernice za naredne faze implemetacije Strategije CE Polazna vrijednost 2024.: 0 Ciljna vrijednost 2025.: 1 Sprovedena avaluacija i date smjernice za dalju implementaciju Stratagije	MER	2026.	2026.	<i>Redovne aktivnosti MER</i>	<i>Nisu potrebna dodatna finansijska sredstvaRedovne aktivnosti MER</i>	Nacionalni budžet MER

⁴⁵ Detaljna finansijska analiza za AP 2025-2026 će biti urađena tokom 2026. godine.

	Ciljna vrijednost 2026: Primjena nalaza i datih smjernica u sprovedenoj formativnoj evaluaciji						
--	---	--	--	--	--	--	--

PREPORUKE ZA EFIKASNO SPROVOĐENJE AKTIVNOSTI U 2025-2026. GODINI

Definisane aktivnosti koje su planirane za realizaciju u okviru Akcionog plana za period 2025-2026, rezultat su sveobuhvatne koordinacije i komunikacije ključnih aktera, a uzeti su u obzir i sugestije dobijene kroz projekat EU4Green, kao i iskustva u implementaciji akcionih planova iz prethodnih godina.

Kako bi se osigurala uspješna implementacija i ostvarili planirani rezultati i efekti definisani Akcionim planom 2025-2026. važno je efikasno funkcionisanje međuresorne saradnje na nivou Radne grupe za zelenu tranziciju, usmjereno ka kreiranju i implementaciji svih definisanih projekata i aktivnosti u nadležnosti različitih ministarstava, institucija i aktera, javnog i privatnog sektora, međunarodnih institucija i donatora.